

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการพัฒนา

เด็กและเยาวชนแห่งชาติ : กรณีศึกษานักกิจกรรมทางการเมือง

และสภาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2563-2565

Participation of Children and Youth under National Child and Youth Development Promotion Act (Case Study: Youth Political Activists and Juvenile Council B.E. 2563-2565)

อภินันท์ พัฒนศิริ*

Abhinan Pattanasiri

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของงานศึกษาวิจัยซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นศึกษาประเด็นข้อจำกัดของกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ไม่สามารถหรือไม่ประสงค์เข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกกฎหมายดังกล่าวจาก พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พบว่ามีปัญหาในเชิงโครงสร้าง ได้แก่ อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐมีความทับซ้อน สัดส่วนของผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่เหมาะสม จำกัดการตัดสินใจของเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้มีความรู้ความสามารถและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง การพิจารณางบประมาณสร้างภาระเพิ่มเติมให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และมีสัดส่วนของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนไม่เป็นระบบ ผู้วิจัยยังศึกษาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ของนักกิจกรรมทางการเมืองและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน โดยการเก็บข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์เจาะจง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากปัจเจกบุคคลและโครงสร้างกฎหมาย ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการรับรู้ ปัญหากฎหมาย และปัญหาการปฏิบัติงาน อีกทั้งงานศึกษาวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นให้เห็นว่า กลไกสภาเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือที่สามารถบรรเทาความขัดแย้งทางการเมือง สามารถระบุปัญหาและความจำเป็นพื้นฐานของเด็กและ

* นักศึกษาวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เยาวชน กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้มีความพิการ และกลุ่มคน
เปราะบางอื่น ๆ จากกรณีศึกษาสภาเยาวชนในต่างประเทศ งานศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะใน
การแก้ปัญหาที่ค้นพบดังกล่าวโดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน, สภาเด็กและ
เยาวชน, พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

Abstract

This article summarizes the essence of the research study, which aims to study the structure of the national child and youth development law and to focus on limitations of the law affecting to children and young people. Generally known, it is impossible or unwilling to participate in such legal mechanisms from the National Child and Youth Development Promotion Act. From the study, the structural problems are overlapping with public authorities and proportion of decision-makers on children and young people, including competent persons and relevant local government organizations are not applicable. Budget deliberation has been placed as an additional burden on public officials, and there is also proportion of juvenile council members unsystematic. The researchers also studied enforcement of such laws that pose barriers to participation from experience of youth political activists and juvenile councilors, by collecting survey data and conducting specific interviews. To summarize from the study result, there are problems caused by individuals that are legal structures, namely economic issues. This research focuses on how a juvenile council mechanism is applied as a tool to alleviate youth political conflicts. It can identify the problems and basic needs of children and young people. Gender diversity, ethnic groups, disability groups, and other vulnerable groups from the Overseas Youth Council are criteria of

a case study. The research can be used as suggestion to solve such findings applied on a public consultation process.

Keywords: Political Participation, Juvenile Participation, Youth Council, Juvenile Council, National Child and Youth Development Promotion Act

บทนำ

ในพุทธศักราช 2563 มีปรากฏการณ์เคลื่อนไหวการรวมกลุ่มและการชุมนุมของเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวมอย่างน้อย 779 ครั้ง¹ ความขัดแย้งทางการเมืองในสมัยรัฐบาล ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เริ่มต้นขึ้นในขณะที่มีมาตรการ Work from home - อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 แต่สถานการณ์การเคลื่อนไหวนัดรวมกลุ่มชุมนุมของคนรุ่นใหม่กลับตรงกันข้าม นับตั้งแต่ยุบพรรคอนาคตใหม่วันที่ 21 ก.พ. 2563 ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มเปิดไฟฉายจากโทรศัพท์มือถือ (flash mob) ขยายตัวเป็นวงกว้างจนกลายเป็นการรวมตัวประท้วงรัฐบาลตลอดจนโครงสร้างอำนาจทางการเมืองอย่างสถาบันพระมหากษัตริย์ งบประมาณกองทัพทหารและตำรวจ ตั้งแต่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563-19 กันยายน พ.ศ. 2565 มีเยาวชนถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกและชุมนุมทางการเมืองแล้วทั้งสิ้นอย่างน้อย 283 ราย ใน 211 คดี² มีการเสนอข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาปรากฏทั่วไป ซึ่งมีเนื้อหาตั้งแต่เรื่องวิถีชีวิต เรื่องคุณภาพการศึกษา³ เช่น ระเบียบทรงผมในสถานศึกษา การลดค่าธรรมเนียม

¹ iLaw Freedom, “การชุมนุมปี 2563 หนีตาแห่งความเปลี่ยนแปลง: พลังก่อตัวจากไหน มีพัฒนาการอย่างไร เราจะเจออะไรบ้าง,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://freedom.ilaw.or.th/node/1059>

² ศูนย์ข้อมูลทนายสิทธิมนุษยชน, “สถิติเยาวชนถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกทางการเมือง พ.ศ. 2563-พ.ศ. 2565,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://tlhr2014.com/archives/24941>

³ คมชัดลึก ออนไลน์, “สรุป 10 ข้อเรียกร้องกลุ่มนักเรียนแล้ว,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/442574>

การศึกษา ตลอดจนถึงการเสนอข้อเรียกร้องให้มีการยุบสภา การหยุดคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญใหม่⁴ หรือในระดับเข้มข้น คือ ปฏิรูปการปกครอง⁵

อย่างไรก็ตามข้อควรระวังในความหมายของ “ความขัดแย้งทางการเมือง” ที่อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดของบทความวิจัยที่ว่า ต้องการบรรเทาความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองในเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มชุมนุม หากแต่ได้นำเสนอเครื่องมือในการเปลี่ยนความขัดแย้งไปในทางที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ความขัดแย้งทางการเมืองนั้นเป็นเรื่องปกติทางพลวัตของสังคมที่เกิดการปะทะกันอยู่ตลอดเวลา ในอดีตตามรอยประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทย ได้เกิดความขัดแย้งเป็นจำนวนมากโดยมีเงื่อนไขอยู่สองประการ คือ 1. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 2. ความแตกต่างด้านมุมมองทางการเมือง เช่น เหตุการณ์การปฏิวัติสยาม 2475, เหตุการณ์ 14 ตุลา 2516, เหตุการณ์ 6 ตุลา 2519, เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535, เหตุการณ์คอกวัว-ราชประสงค์พฤษภา 2553 ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันยังคงความแตกต่างทั้งสองเงื่อนไขเพียงแต่เกิดขึ้นในขนาดที่มากกว่าเดิม เนื่องจากยุคสมัยของโลกาภิวัตน์ในการรับรู้ข้อมูลและสามารถแสดงความคิดเห็นได้หลากหลายมิติ หลายช่องทางมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) นั้นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์แบ่งขั้วความคิดทางการเมืองอย่างชัดเจนระหว่างคนรุ่นเก่า ผู้ที่ถูกนิยามในความหมายอนุรักษ์นิยม หรือผู้ที่ไม่ประมาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรวดเร็ว และคนรุ่นใหม่ ผู้ที่ถูกนิยามในความหมายก้าวหน้า หรือผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยฉับพลัน ซึ่งเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นในหมู่นักชนชั้นกลางและชนชั้นล่างที่มีความแตกต่างกันในระหว่างมุมมองโดยไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (สถาบันรัฐ พรรคการเมือง และบริษัทเอกชนยักษ์ใหญ่) ดังนั้นกลุ่มคนรุ่นใหม่จึงได้รวมกลุ่มชุมนุมสาธารณะเพื่อสื่อสารความต้องการของตนไปยังกลุ่มความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าว แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมา คือ สารที่จะสื่อไปนั้นไปไม่ถึงกลุ่มผู้มีอำนาจตัดสินใจ กลับกันจึงเกิดความเข้าใจผิด

⁴ workpointTODAY, “สรุป เยาวชนปลดแอก เรียกร้องตามรัฐบาลยุบสภา หยุดคุกคามประชาชน ร่างรัฐธรรมนูญใหม่,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://workpointtoday.com/free-youth/>

⁵ iLaw Freedom, “10 ข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ใช้รัฐสภาแก้กฎหมายได้ 5 ข้อ,” สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2565, จาก <https://ilaw.or.th/node/5779>

ที่มองคนรุ่นใหม่ว่าเป็นกลุ่มหัวรุนแรงและก้าวร้าวทางการเมืองซึ่งเกิดจากการรับรู้เฉพาะวิธีการสื่อสาร เช่น อารมณ์โกรธขณะปราศรัย ดังนั้นบทความวิจัยนี้จึงได้นำเสนอเรื่องมีคือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการสื่อสารให้สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

จากการแสดงออกทางการเมืองของเด็กและเยาวชนดังกล่าวตรงกับเจตนารมณ์การประกาศใช้ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีเป้าหมายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยให้จัดตั้งศูนย์เด็กและเยาวชนอันเปรียบเหมือนกลไกฝ่ายบริหาร และจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนอันเปรียบเหมือนกลไกฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งต่อมา มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมต่อกลไกองค์กรที่จัดตั้งตามกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเขตพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้เด็กและเยาวชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน รวมไปถึงมีส่วนร่วมต่อกระบวนการยุติธรรมในแง่การกำหนดเชิงนโยบาย การตัดสินใจ และการดำเนินงาน⁶ แต่การเคลื่อนไหวรวมกลุ่มและการชุมนุมของเด็กและเยาวชนไม่ปรากฏการพึ่งพากลไกขององค์กรจัดตั้งขึ้นดังกล่าว โดยเฉพาะสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครที่ใกล้ชิดกับพื้นที่ในเมืองหลวงซึ่งมีการรวมกลุ่มชุมนุมบ่อยครั้ง โดยในปี พ.ศ. 2564 มีสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 8,778 แห่ง⁷ งบประมาณทั้งหมด 173,718,000 บาท โดยโอนผ่านไปยังครอบครัวบ้านพักเด็กและครอบครัวทุกจังหวัด ยกเว้นสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานครที่งบประมาณอุดหนุนอยู่ส่วนกลาง⁸

⁶ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 มาตรา 6

⁷ กรมกิจการเด็กและเยาวชน, “ข้อมูลสภาเด็กและเยาวชน,” 17 มีนาคม พ.ศ. 2565. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁸ กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว และกรมกิจการเด็กและเยาวชน, “แนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ตำบล เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564,” เอกสารประกอบเพื่อขอพิจารณาอนุมัติงบประมาณ จากสภาเด็กและเยาวชนเขตบึงกุ่ม, 30 กันยายน 2565, หน้า 36.

ในอีกทางหนึ่งกลไกสภาเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือที่สามารถบรรเทาความขัดแย้งทางการเมือง กรณีศึกษาสภาเยาวชน Morocco ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศโมร็อกโกเกิดการประท้วงชุมนุมทางการเมืองเป็นจำนวนมากทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ออกมาเดินขบวนให้มีการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตยต่อกษัตริย์ (King Mohammed VI of Morocco) รัฐบาลจึงได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญผ่านการลงประชามติ โดยเฉพาะบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน มีการร่างบทบาทของสภาเยาวชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นที่ปรึกษาในระดับชาติเพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อเยาวชน ซึ่งได้ดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2558 มีการจัดตั้งสภาเยาวชนและบูรณาการร่วมกับองค์กรพลเมืองท้องถิ่น (youth council members, and coordinated with local civil society organizations) มีผลทำให้ลดการมีส่วนร่วมเชิงสาธารณะสู่การมีส่วนร่วมเชิงกลไกมากยิ่งขึ้น กรณีศึกษาสภาเยาวชน Sierra Leone เกิดสงครามกลางเมืองในประเทศเซียร์ราลีโอน ตั้งแต่ พ.ศ. 2534-พ.ศ. 2545 มีผู้เสียชีวิตประมาณ 50,000 คน มีการเพิกถอนสิทธิทางการเมืองของเยาวชนได้เร่งรัดทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมืองและเกิดภาวะด้อยโอกาสในเด็กและเยาวชน ปัญหาเหล่านี้ถูกแก้ไขโดยการก่อตั้งกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (The Ministry of Education, Youth and Sports) ในปี พ.ศ. 2546 และต่อมาได้แยกกระทรวงกิจการเยาวชน (Ministry of Youth Affairs) โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556 มีการนำเสนอแนวคิด เยาวชนในฐานะผู้กำหนดนโยบาย บทบาท และความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับเยาวชนเอง (youth as a national development priority) ส่งผลให้คณะกรรมการเยาวชนได้เสนอร่างกฎหมายคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ และผ่านการพิจารณา ประกาศใช้ในชื่อ The National Youth Commission (NAYCOM) Act 2009 of Sierra Leone กฎหมายฉบับนี้สร้างโอกาสจ้างงานเยาวชน ริเริ่มโครงการพัฒนาเยาวชน แผนพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ สร้างเครือข่ายคนหนุ่มสาวที่ร่วมงานกับสภาเยาวชน และมีองค์กรเคลื่อนไหวของตนเองในคนหนุ่มสาวเป็นจำนวนมากในระดับอำเภอ เครื่องมือกฎหมายเหล่านี้พัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการของเยาวชนในการปกครองอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงได้ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชน รวมไปถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเน้นศึกษาประเด็นสำคัญที่เป็นข้อจำกัดของกฎหมายที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ไม่สามารถหรือไม่ประสงค์เข้าไปมีส่วนร่วมในกฎหมายดังกล่าวได้ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและข้อจำกัดในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อเสนอพัฒนาการและวิธีในทางกฎหมายให้บังคับใช้ได้จริง รวมไปถึงวิธีการแก้ไขพัฒนาเชิงนโยบาย เช่น กลไกการปรึกษาหารือสาธารณะสู่การแก้ไขกฎหมาย โดยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสาร ทบทวน และวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้างทางกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนและตัวอย่างกฎหมายการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ รวมไปถึงกรณีศึกษาสภาเยาวชน (Youth Council) ในต่างประเทศ โดยเน้นการศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 1) และพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) นอกจากนี้ยังศึกษาจากหนังสือกฎหมาย วารสารทางวิชาการ บทความวิจัยต่าง ๆ จากในอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

2. เลือกวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงคุณภาพจากนักกิจกรรมทางการเมืองและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกรณีตัวอย่าง (case study) 7 ตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงและจุดร่วมของปัญหาของข้อมูลสำรวจจากแบบสอบถามออนไลน์ทั้งหมดเพื่อสัมภาษณ์โดยเจาะจง (focus group) ซึ่งสามารถสะท้อนภาพรวมคล้ายกับวิธีสำรวจความเห็นสาธารณะ (public opinion poll)

ยกเลิกกฎหมายเดิมตามมาตรา 3¹⁰ ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น โดยจัดตั้งศูนย์เด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชน¹¹

อย่างไรก็ตาม Graduated Research Conference (2014: 2026-2030) ได้มีผลการศึกษาวิจัยว่า การบังคับใช้กฎหมาย ยังคงมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในจำนวนน้อย เนื่องจาก (1) มีปัญหาเชิงโครงสร้างในดับทบัญญัติกฎหมาย กล่าวคือ ไม่ได้มีการให้อำนาจในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น เทศบาล ตำบล หรือแขวงในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่มีปริมาณเด็กและเยาวชนอาศัยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การปฏิบัติการขาดช่วงไปในส่วนของอำเภอ (2) ปัญหาในเชิงจำนวนสัดส่วนอำนาจของเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่าในคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน มีสัดส่วนตัวแทนของเด็กและเยาวชนเพียง 2 คน ในขณะที่มีสมาชิกทั้งหมด 22 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีตำแหน่งระดับสูงทางการเมือง หรือทางราชการ (3) การกำหนดอำนาจหน้าที่ในกฎหมายเลื่อนลอยและกว้างขวาง มิได้มีความเฉพาะเจาะจงและเป็นรูปธรรมดังจะเห็นได้ตามมาตรา 6¹²

1.2 พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)

ต่อมากฎหมายได้บัญญัติและแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งประกาศใช้เป็นฉบับที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเพิ่มแนวทางกฎหมายให้ชัดเจน โดยให้เหตุผลว่า กฎหมายเดิมมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้ไม่อาจส่งเสริมเด็กและเยาวชนในทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็ก

¹⁰ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 3

¹¹ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมายเหตุ:- หน้า 15 ราชกิจจานุเบกษา และกฎหมายดังกล่าวได้ “ยกเลิก พ.ร.บ. ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521” ตามมาตรา 3 เนื่องจากมีการบังคับใช้เป็นเวลานานและไม่เหมาะสมกับบริบทเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

¹² พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6

และเยาวชน ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีการแสดงออกที่สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถซึ่งพัฒนาไปตามวัยเด็กและเยาวชน¹³

1.3 เจตนารมณ์ของกฎหมาย

กฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ไปในทิศทางเดียวกันตามเหตุผลในการร่างกฎหมาย แตกต่างกันในส่วนที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน และโครงสร้างสภาเด็กและเยาวชนในฉบับที่ 2 โดยให้แนวทางไว้ซึ่งมีข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ (1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย (11) ให้สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน (12) ให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือผ่านผู้แทนหรือองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 4¹⁴

1.4 อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เป็นระบบและทับซ้อนกัน

ในส่วนของอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ กฎหมายได้กำหนดให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เรียกว่าสำนักงานฯ) ในการดำเนินกิจการเด็กและเยาวชน รวมไปถึงร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมไปถึงจัดสรรงบประมาณโดยให้คำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่น ตามมาตรา 8¹⁵ และให้เอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชนได้ตามมาตรา 9¹⁶ ทั้งนี้ในทางปฏิบัติจะมีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนคอยกำกับดูแลสำนักงานฯ และแต่งตั้งที่ปรึกษาต่อสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ต่อคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาอนุมัติ หรือปฏิบัติการตามรัฐมนตรีมอบหมาย หากเปรียบกับธุรกิจแฟรนไชส์ คณะกรรมการเปรียบเสมือนผู้บริหารสูงสุดของบริษัท ส่วนสำนักงานฯ เปรียบเสมือนผู้จัดการที่ดำเนิน

¹³ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 หมายเหตุ:- หน้า 12 ราชกิจจานุเบกษา

¹⁴ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 4

¹⁵ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 8

¹⁶ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 9

กิจการต่าง ๆ และประสานงานต่อเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนที่เปรียบเสมือนร้านสาขาย่อยตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ตามมาตรา 11¹⁷, มาตรา 19¹⁸

อย่างไรก็ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ที่นอกเหนือจากการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรี กับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ ยังคงทับซ้อนกันในบางเรื่องและไม่ได้ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องเป็นระบบซึ่งกันและกัน ยกตัวอย่างในเรื่องการกำหนดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ การกำหนดแนวทาง การกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ถูกบัญญัติไว้ตามมาตรา 11 วรรคสาม และมาตรา 19 วรรคสอง¹⁹ รวมไปถึงทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย กำหนดประมวลจริยธรรมที่บังคับใช้กับสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตามมาตรา 30²⁰

อำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครองเหล่านี้สามารถตัดสินใจในกระบวนการขั้นสุดท้ายซึ่งพิจารณาอนุมัติหรือไม่พิจารณาอนุมัติในเรื่องที่สภาเด็กและเยาวชนเสนอขึ้นมาได้ กล่าวคือ เริ่มจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติสามารถตัดสินใจในเรื่องที่รวบรวมจากสภาเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ ส่งต่อไปยังสำนักงานฯ ตัดสินใจเรื่องที่สภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติเสนอคณะกรรมการฯ หรือคณะกรรมการฯ ตัดสินใจก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี ดังนั้นระบบการปฏิบัติงานดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความล่าช้า เด็กและเยาวชนจึงมักไปตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองและหาเงินทุนสนับสนุนขึ้นมาเองซึ่งมีความสะดวกกว่า ยิ่งไปกว่านั้นยังลดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา เนื่องจากคณะกรรมการฯ สำนักงานฯ หรือเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครองอื่น ๆ ล้วนมีภารกิจทางราชการที่จะต้องปฏิบัติอยู่เดิมแล้ว

1.5 อำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนยังขาดบทบาทในการตัดสินใจ

ในส่วนอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนมีความเหมือนกันในทุกระดับ กล่าวคือ ระดับตำบลและเทศบาล ระดับเขตและอำเภอ ระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ ซึ่งมีขอบเขตอำนาจจำกัดในพื้นที่สังกัดของตนเอง มีกรอบที่สามารถเสนอความเห็นและประสานงานระหว่างสภาเด็กเยาวชนที่สูงกว่าตนเองหนึ่งระดับ เช่น สภาเด็ก

¹⁷ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11

¹⁸ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 19

¹⁹ เรื่องเดียวกัน

²⁰ เรื่องเดียวกัน

และเยาวชนเทศบาลมีอำนาจในการเสนอความเห็นและประสานงานกับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมีอำนาจในการเสนอความเห็นและประสานงานเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย²¹

ในส่วนสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจะมีข้อแตกต่างจากสภาเด็กและเยาวชนระดับอื่น ๆ คือ (1) เป็นศูนย์กลางประสานงานเพื่อดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน (5) รวบรวมข้อมูลที่ถูกส่งต่อมาจากสภาเด็กและเยาวชนเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาสภาเด็กและเยาวชน (8) จัดทำประมวลจริยธรรมของสภาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 30²²

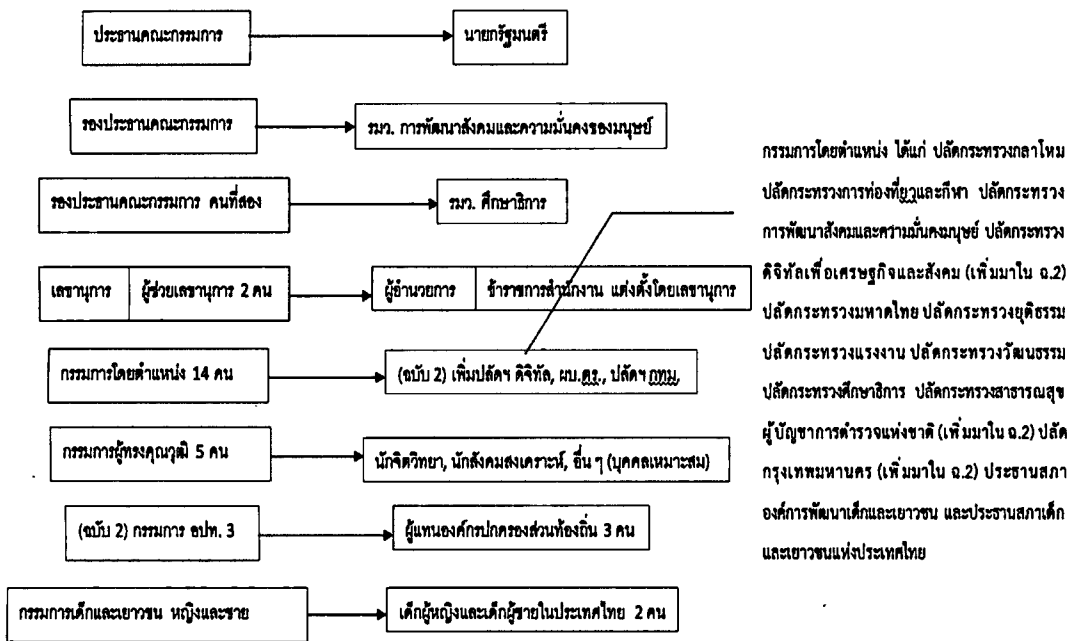
ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนยังคงมีความเป็นระบบราชการสูง มีขอบเขตการปฏิบัติงานในส่วนรวบรวมข้อมูล รายงาน เสนอแนะ หรือประเมินเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งยังขาดบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การกำหนดทิศทางเชิงนโยบายต่าง ๆ หรือให้คำปรึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือระดับชาติที่มีผลต่อเด็กและเยาวชน ยกตัวอย่าง สภาเยาวชนเบลเยียมมีอำนาจหน้าที่เป็นหน่วยให้คำปรึกษาแก่เทศบาลท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับแผนเยาวชน โครงการ และการบริการต่าง ๆ ผ่านกฎหมายเทศบาล ระหว่างเทศบาลและจังหวัด รวมไปถึงนโยบายการทำงานเยาวชนแห่งชาติเบลเยียม (The Act on Municipal, Inter-municipal, and Provincial Youth and Youth Work Policy of Belgium) สภาเยาวชนแห่งชาติโคโซโวมีบทบาทถึงขั้นให้คำปรึกษารัฐบาลกลางในกฎหมายเยาวชนแห่งชาติโคโซโว มาตรา 11 (Article 11, Law on Youth of Kosovo) มีการจัดตั้งองค์กรศูนย์กลางสภาเยาวชน (The Central Council for Youth Action in Kosovo at the National Level) [YACK] และสภาเยาวชนท้องถิ่น (Local Youth Action Councils) [LYACs] เพื่อเป็นกระบอกเสียงของเยาวชนทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ซึ่งออกแบบมาเพื่อกลุ่มหลากหลายทางอัตลักษณ์ เช่น LGBTQ+ กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ที่อาจถูกกีดกันจากกระบวนการทางการเมืองโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลเจ้าหน้าที่รัฐผ่านการประเมินให้คะแนนในที่ร่วมงานในกฎหมายการจัดการโครงสร้างแห่งชาติโคโซโว มาตรา 3 (Article 3,

²¹ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 23

²² พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 30

Administrative Instruction of Kosovo) สภาเยาวชน Sierra Leone มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาต่อกระทรวงกิจการเยาวชน (the Ministry of Youth Affairs) และคณะกรรมการนโยบายเยาวชนแห่งชาติ มีการจัดลำดับความสำคัญนโยบายระดับชาติ รายงานต่อสภาเยาวชนทั่วประเทศเพื่อเปิดให้เด็กและเยาวชนอภิปราย

1.6 โครงสร้างคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน ผู้แทนหลากหลายที่มีความรู้ความสามารถ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภาพที่ 2 : แสดงโครงสร้างคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 10 พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 1) และแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 5 พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)

โครงสร้างคณะกรรมการฯ ดังข้างต้นมีสมาชิกทั้งสิ้น 28 คน ตามมาตรา 10²³ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม

²³ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 10

และความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน ประกอบกับเลขาธิการ กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชาย ซึ่งตามกฎหมายไม่ได้มีการกำหนด กระบวนการสรรหา คัดเลือก หรือพิจารณากรรมการเหล่านี้ ตามแผนภาพจะเห็นว่ากรรมการ โดยตำแหน่งยังประกอบไปด้วย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกลไกสภา เด็กและเยาวชนในทางตรง มากไปกว่านั้นกฎหมายยังไม่ได้มีการกำหนดกระบวนการ ตรวจสอบถ่วงดุลในคณะกรรมการฯ ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในกฎหมายฉบับนี้โดยดำเนินกิจการ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (conflict of interest)

อย่างไรก็ตามเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง จำนวน 2 คน ต่อสมาชิกทั้งสิ้น 28 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.14 ของคณะกรรมการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 0.00000286532 ของประชากรไทย ทั้งประเทศ ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับภารกิจและหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งขัด หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในขณะที่เด็กและเยาวชน หรือ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องต่อปัญหาเชิงพื้นที่มากที่สุด ยกตัวอย่าง กฎหมายกลุ่มเยาวชนและการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติมาเลเซีย พ.ศ. 2500 ส่วนที่ 5 ว่าด้วยสภาที่ปรึกษาเยาวชนแห่งชาติ²⁴ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเด็กและเยาวชน 78 คน ต่อคณะกรรมการสูงสุดทั้งสิ้น 150 คน คิดเป็นร้อยละ 52 ของคณะกรรมการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 0.0024375 ของประชากรมาเลเซียทั้งประเทศ กล่าวคือ สัดส่วนตัวแทนเด็ก และเยาวชนในประเทศไทยที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงสุดก่อนเสนอเรื่องต่อ คณะรัฐมนตรีมีปริมาณน้อยกว่าสัดส่วนเด็กและเยาวชนในประเทศมาเลเซียประมาณ 1,000 เท่า ดังนั้นการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่เยาวชนของประเทศมาเลเซียยื่นร้องมักจะ ได้รับการผลักดันและการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานอื่นของรัฐเสมอ²⁵

²⁴ Law of Malaysia, Act 668, Youth Societies and Youth Development Act 2007

²⁵ เอก วงศ์อนันต์ และคณะ, “ปัญหาการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนใน พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550,” *Graduate Research Conference 2014, HMO13* (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์): หน้า 2028.

เมื่อพิจารณาตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทั้งหมด 3 คน ต่อสมาชิก 28 คน คิดเป็นร้อยละ 0.0385 ของสัดส่วนสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ตำบล 7,774 แห่ง ซึ่งถือว่า น้อยมากเมื่อเทียบกับความเกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อเด็กและเยาวชนใน เขตพื้นที่ ยกตัวอย่างกฎหมายสภาเยาวชน COSTARICA (The 2002 General Law of the Young Person) เครือข่ายที่ปรึกษาเยาวชนแห่งชาติประกอบด้วยผู้แทนฝ่ายวิชาการ ด้านการเมืองและภาคประชาสังคมที่หลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัย พรรคการเมือง องค์กร เอกชน กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนพิการ ซึ่งสภาเยาวชนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีอำนาจหน้าที่ พิจารณานโยบายเยาวชนแห่งชาติ และคัดเลือกสมาชิกสภาเยาวชนท้องถิ่นของตน เข้าร่วม สภานโยบายเยาวชนของรัฐบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาต่อนโยบายระดับชาติ

1.7 โครงสร้างสภาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศปี พ.ศ. 2564 มีจำนวน 8,778 แห่ง²⁶ มีงบประมาณทั้งสิ้น 173,718,000 บาท โดยโอนผ่านไปยังครอบครัวบ้านพักเด็กและ ครอบครัวทุกจังหวัด ยกเว้นสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานครที่ งบประมาณอุดหนุนอยู่ส่วนกลาง²⁷ เป็นเงินทั้งสิ้น 161,160,800 บาท มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (1) สภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาล 7,774 แห่ง แห่งละ 15,000 บาท เป็นเงิน 116,610,000 บาท (2) สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ เขตในกรุงเทพฯ 928 แห่ง แห่งละ 30,000 บาท เป็นเงิน 27,840,000 บาท (3) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด 76 จังหวัด เฉลี่ยจังหวัดละ 153,684 บาท เป็นเงิน 11,680,000 บาท²⁸ (4) สภาเด็กและเยาวชน

²⁶ กรมกิจการเด็กและเยาวชน, “ข้อมูลสภาเด็กและเยาวชน,” 17 มีนาคม พ.ศ. 2565. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

²⁷ แนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ตำบล เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ประจำปี งบประมาณ 2564,” เอกสารประกอบเพื่อขอพิจารณาอนุมัติงบประมาณ จากสภาเด็กและเยาวชนเขตบึงกุ่ม, 30 กันยายน 2565, หน้า 36-40.

²⁸ (1) จังหวัดที่มี 3-5 อำเภอละ 100,000x5 จังหวัด = 500,000 (2) จังหวัดที่มี 6-8 อำเภอละ 120,000x25 จังหวัด = 3,000,000 (3) จังหวัดที่มี 9-11 อำเภอละ 140,000x18 จังหวัด = 2,520,000 (4) จังหวัดที่มี 12-14 อำเภอละ 170,000x9 จังหวัด = 1,530,000 (5) จังหวัดที่มี 15-17 อำเภอละ 190,000x6 จังหวัด = 1,140,000 (6) จังหวัดที่มี 18-20 อำเภอละ 210,000x6 จังหวัด = 1,260,000 (7) จังหวัดที่มี 21-25 อำเภอละ 230,000x5 จังหวัด = 1,150,000 (8) จังหวัดที่มี 26 อำเภอละ 260,000x1 จังหวัด = 260,000 (9) จังหวัด ที่มี 32 อำเภอละ 320,000x1 จังหวัด = 320,000 รวมทั้งสิ้น 11,680,000 บาท

กรุงเทพมหานคร เป็นเงิน 500,000 บาท (5) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เป็นเงิน 680,000 บาท (6) งบประมาณสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการเกี่ยวกับเรื่องเอดส์และอนามัยเจริญพันธุ์ 77 จังหวัด จังหวัดละ 35,000 บาท เป็นเงิน 2,695,000 บาท (7) งบประมาณสนับสนุนให้องค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นเงิน 1,155,800 บาท และโอนผ่านไปยังเงินอุดหนุนโครงการเยาวชนไทยหัวใจสะอาด ซึ่งเป็นการสนับสนุนงบประมาณให้กับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดโครงการกิจกรรมในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนปฏิเสธการโกงทุกรูปแบบ เป็นเงินทั้งสิ้น 12,557,200 บาท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด 76 จังหวัด จังหวัดละ 30,000 บาท เป็นเงิน 2,280,000 บาท (2) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดได้รับการจัดสรรรวมอำเภอในจังหวัดตนเอง 878 แห่ง แห่งละ 11,600 บาท เป็นเงิน 10,184,800 บาท²⁹ (3) สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นเงิน 30,000 บาท (4) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย 62,400 บาท

งานศึกษาวิจัย Promoting Youth Voices in Local decision making³⁰ ได้มีข้อค้นพบว่าความท้าทายของสภาเยาวชนปัจจัยหนึ่ง คือ ระดับเงินทุนที่ผันผวนซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล หรือได้รับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นน้อย ทำให้การดำเนินงานไม่มีเสถียรภาพ และเกิดความไม่มั่นคงในทรัพยากรต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงมีกลไกให้สภาเยาวชนร่วมพิจารณางบประมาณกับเทศบาลในพื้นที่ของตนเอง เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เช่น ทรัพยากรมนุษย์ พื้นที่ในการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ ยกตัวอย่าง สภาเยาวชนโคโซโว (KOSOVO) มีกระบวนการปรึกษาหารือในท้องถิ่น โดยเทศบาลเป็นผู้พิจารณาอนุมัติงบประมาณทั้งหมดตามกฎหมาย Law on Youth of Kosovo สภาเยาวชนตุรกี ได้รับเงินทุนจากสภาท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรของสภาเยาวชนท้องถิ่น

²⁹ ยกตัวอย่าง สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ก. มีจำนวนอำเภอ 10 อำเภอ งบประมาณที่สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ก. จะได้รับคือ 146,000 บาท (10 อำเภอ x 11,600 บาท + 30,000 บาท = 146,000 บาท)

³⁰ Nikola Djakovic, Aida Bejta, Nenad Andric, Alyson Beermann, Victoria Welborn, Kristen Sample, Rachel Mims, Whitney Pfeifer, Tamar Eisen, and Ferdaouis Baggia, "Case study Kosovo" In Global youth council guide, (Kosovo : The National Democratic Institute, 2021)

เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณที่เกิดขึ้น สภาเด็กและเยาวชนจะได้รับเงินทุนจากรัฐบาลโดยตรงทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ 1. เยาวชนในพื้นที่ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณที่กำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง 2. มีเงินจัดสรรบางเขตพื้นที่ได้รับเงินทุนมากกว่าการดำเนินงานจริง เกิดเป็นงบประมาณคงค้าง 3. บางเขตพื้นที่ได้รับเงินทุนน้อยกว่าความจำเป็นทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานต่อมา 4. เป็นภาระเพิ่มเติมต่อสำนักงานฯ เจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินการขอพิจารณาอนุมัติงบประมาณ

1.8 กระบวนการสรรหาสภาเด็กและเยาวชน

แผนภาพที่ 3 : แสดงโครงสร้างสมาชิกและผู้บริหารสภาเด็กและเยาวชน ตามส่วนที่ 1
 สภาเด็กและเยาวชน พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจะถูกสรรหารายชื่อและคัดเลือกโดยคณะที่ปรึกษาของหน่วยสภาเด็กและเยาวชนนั้น โดยคัดเลือกเยาวชนจากในเขตพื้นที่ รวมไปถึงเยาวชนที่สังกัดสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่มีลำดับองค์กรการปกครองที่เป็นหน่วยย่อยกว่า ซึ่งเมื่อได้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมาแล้ว จะให้สมาชิกดังกล่าวคัดเลือกกันเองเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้บริหารสภาเด็กและเยาวชน กับประธานสภาเด็กและเยาวชน ยกตัวอย่าง สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล A จะมีหัวหน้าบ้านพักเด็กให้คำแนะนำต่อเทศบาล A เพื่อสรรหารายชื่อเยาวชนในเขตพื้นที่แล้วนำไปคัดเลือก ซึ่งเมื่อได้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล A ก็จะมีรายชื่อที่มีคุณสมบัติเข้าเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ A2 ได้ ซึ่งทำไปเรื่อย ๆ จนถึงสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด A3 ตลอดจนสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ในอีกด้านหนึ่งเยาวชนสามารถเข้าสมัครสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลเทศบาล อำเภอหรือเขต จังหวัด ได้โดยตนเอง ตามมาตรา 22, 24, 26, 27, 28 และมาตรา 30³¹

เมื่อพิจารณาโครงสร้างสภาเด็กและเยาวชนพบว่า มีปัญหา 3 ลักษณะ คือ

1. วิธีการคัดเลือก สรรหาไม่ชัดเจน
2. โครงสร้างการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นระบบ
3. สัดส่วนความแตกต่างหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ สำหรับปัญหาแรกเมื่อกฎหมายได้มีบทบัญญัติว่า “ให้มีสภาเด็กและเยาวชน” ผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามกฎหมายจึงตกเป็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐมิใช่เด็กและเยาวชน กล่าวคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ จึงมีคำสั่งทางราชการต่อไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่ให้สรรหาคัดเลือก ส่งผลให้กระบวนการคัดเลือกเยาวชนไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้เยาวชนในเขตพื้นที่ซึ่งตระหนักรู้ปัญหาต่าง ๆ หรือมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และนอกจากนั้นเมื่อมีสภาเด็กและเยาวชนแล้วให้คัดเลือกประธานสภาและคณะผู้บริหาร กฎหมายได้มีบทบัญญัติว่า “ให้คัดเลือกกันเอง” ส่งผลให้สัดส่วนคณะบริหารไม่ได้มาตรฐานทั่วไป เกิดปัญหาไม่มีโครงสร้างการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และปัญหาความแตกต่างหลากหลายทางเพศ

³¹ ยกตัวอย่าง สภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาล “หัวหน้าบ้านพักเด็กและเยาวชนให้คำแนะนำต่อ อบต. เทศบาล เลือกสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาลจากเขตพื้นที่ แล้วนำสมาชิกฯ ไปคัดเลือกผู้บริหารจำนวนไม่เกิน 20 คน และประธานสภา 1 คน ตามมาตรา 22”

ยกตัวอย่าง สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ และสภาเด็กและเยาวชนเขต “คัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาล และเยาวชนในเขตพื้นที่ เพื่อให้ได้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ หรือสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเขต (กรุงเทพฯ) แล้วนำสมาชิกฯ ไปคัดเลือก ผู้บริหารจำนวนไม่เกิน 20 คน และประธานสภา 1 คน ตามมาตรา 24”

และอัตลักษณ์ โดยโครงสร้างสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นสากลสำหรับสภาเยาวชนนั้น ประกอบไปด้วยตำแหน่งและบทบาทซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้ ประธานสภา รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก จัดการงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายสื่อสาร และมีการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการนิติบัญญัติเพื่อแก้ไขปรับปรุง เสนอแนะที่เกี่ยวกับกฎหมาย คณะประชาสัมพันธ์ ร่างและจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ หรือ ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ต่อชุมชน ซึ่งยังคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศ ตัวแทนคนชายขอบ ดังนั้นสภาเด็กและเยาวชนสามารถเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ LGBTQ+ และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการกำหนดโควตาจากการพิจารณาสัดส่วนประชากรในท้องถิ่น ถ้าหากมีเด็กผู้หญิงร้อยละ 40 ของประชากร ก็ควรมีผู้หญิงในสภาเด็กและ เยาวชนร้อยละ 40 (The National Democratic Institute [NDI], 2021: 27-36)

2. การบังคับใช้กฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชน

เมื่อศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสาร ทบทวน และวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้างทางกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ตัวอย่างกฎหมายการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ กรณีศึกษาสภาเยาวชน (Youth Council) ในต่างประเทศ และตามแหล่งข้อมูลทางวิชาการแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง (focus group) เพิ่มเติมจากแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อสามารถวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

2.1 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (สัมภาษณ์นักกิจกรรมทางการเมือง และสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน อายุ 18-25 ปี ผ่านการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ระหว่าง กันยายน พ.ศ. 2565-ตุลาคม พ.ศ. 2565)

2.1.1 ลักษณะของปัญหา

ปัญหาที่พบในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ 1. ปัญหาทางเศรษฐกิจ 2. ปัญหาการรับรู้ 3. ปัญหากฎหมาย และ 4. ปัญหาการปฏิบัติงาน สำหรับปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ต้นทุนทางเศรษฐกิจไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพอันจะนำมาซึ่งปัญหาทางอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ เมื่อมีต้นทุนเชิงปัจเจกน้อยก็จะมีโอกาสน้อยลงใน

การเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเข้าสู่กลไกของกฎหมายที่ได้ประกันสิทธิไว้ หรือแม้ว่ามีโอกาสรับรู้ช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถใช้สิทธิได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีภาระในแง่ของปัจเจกที่บั่นทอนต้นทุนในการใช้ชีวิต เช่น ต้นทุนด้านเวลา ต้นทุนด้านสุขภาพ ต้นทุนด้านรายได้ ฯลฯ ในขณะที่การรับรู้กฎหมายการมีส่วนร่วมของเยาวชน หรือหน่วยจัดตั้งที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน จะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเครือข่ายของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อันเกิดจากกฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้ เช่น คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมมนุษย์และความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์เด็กและเยาวชน สภาเด็กและเยาวชน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่รัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเครือข่าย เพื่อนฝูง ที่ใกล้ชิดกับสภาเด็กและเยาวชนอยู่เดิมแล้ว ดังนั้นปัญหาการรับรู้จึงเกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนทั่วไปในประเทศไทยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายดังกล่าว ต่อมาปัญหากฎหมายซึ่งส่งผลกระทบต่อแก่นกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเกิดจากกฎหมายต่าง ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคในการกำจัดสิทธิในการมีส่วนร่วม การรวมกลุ่มชุมนุม การแสดงออกทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นตรวจสอบถ่วงดุลต่อผู้ปกครอง ซึ่งเป็นอุปสรรคในแง่ของการให้โทษต่อการกระทำ หรือกิจกรรมทางการเมือง ส่วนปัญหาการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบต่อสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย และการบัญญัติกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติที่ไม่มีประสิทธิภาพ

2.1.2 กรณีศึกษาที่สะท้อนอุปสรรคในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีสภาพปัญหาเดียวกัน

กรณีศึกษาที่รวบรวมไว้ดังต่อไปนี้เป็นกรณีศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่การมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ 1. พื้นที่การเมืองในระบบ หรือการเมืองเชิงกลไก ประกอบไปด้วยกลไกตุลาการ กลไกบริหาร กลไกนิติบัญญัติ ในที่นี้หมายถึง สภาเด็กและเยาวชนตามกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2. พื้นที่การเมืองเชิงสาธารณะ ประกอบไปด้วยมวลชนที่มีจุดร่วมทางการเมืองเหมือนหรือคล้ายกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการรวมกลุ่มพูดคุย ถกเถียง เพื่อตักผลึกประเด็นและภารกิจต่าง ๆ ไปดำเนินการต่อสนาการเมืองเชิงกลไก โดยทั้งสองพื้นที่การแสดงออกทางการเมืองนั้นล้วนมีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ขับเคลื่อนประเด็น ภารกิจ และเป้าหมายต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกมาเฉพาะกรณีเด่น และมีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ที่สามารถสะท้อนภาพรวมของเด็กและเยาวชนได้

การศึกษาสภาพปัญหาของกรณีศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสังเกตถึงความคล้ายคลึงกัน ตลอดจนจุดร่วมของปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้จัดกลุ่มประเด็นปัญหาที่พบและมีจุดร่วมกันได้มากที่สุดไว้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการรับรู้ปัญหากฎหมาย และปัญหาการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้จำแนกเด็กและเยาวชนในพื้นที่การแสดงออกทางการเมือง เป็นสองกลุ่ม คือ (1) เด็กและเยาวชนที่เคลื่อนไหวทางการเมือง ใน พ.ศ. 2563-พ.ศ. 2565 และ (2) เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจต่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(1) เด็กและเยาวชนที่เคลื่อนไหวทางการเมืองใน พ.ศ. 2563-พ.ศ. 2565

1) กรณีศึกษานางสาวอาทิมา คงสกุล กลุ่มเฟมมินิสต์ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา³²

ปัญหาเศรษฐกิจ

อาทิมา คงสกุล อายุ 22 ปี เกิด 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 มีรายได้วันละ 260 บาท มีรายจ่ายวันละ 230 บาท ตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบปัญหาต้นทุนในการจัดกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ตนมีเพื่อนหลายคนที่มีกำลังทรัพย์ไม่มากก็จะส่งผลถึงความเดือดร้อนในชีวิตประจำวันเรื่องอื่น ๆ ตามมา วิธีการเบิกเงินจากองค์กรเคลื่อนไหวที่ตนเองสังกัดต้องสำรองจ่ายไปก่อนล่วงหน้า อย่างไรก็ตามก็จะมีเพดานงบประมาณ การจัดกิจกรรมทุกอย่างจึงต้องประหยัดและสร้างสรรค์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งบเล่านั้นเป็นเพียงงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ ไม่ได้คำนวณรวมไปกับสวัสดิภาพของคนทำงาน ส่งผลให้ต้องจ่ายเงินส่วนตัวอยู่เสมอ ซึ่งตนเองเข้าใจว่าองค์กรมีรายได้และการสนับสนุนน้อย

ปัญหาการรับรู้

อาทิมา คงสกุล ไม่เคยรู้จักสภาเด็กและเยาวชน และคิดว่าคนรอบข้างก็ไม่มีใครรู้จักเช่นเดียวกัน เวลาเคลื่อนไหวส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่มหาวิทยาลัย จึงยื่นข้อเรียกร้องต่อมหาวิทยาลัยโดยตรง หากเคลื่อนไหวนอกพื้นที่มหาวิทยาลัยจะติดต่อสื่อมวลชนหรือการร่วมชุมนุมองค์กรอื่นที่จัดกิจกรรมใหญ่ เพื่อสะท้อนประเด็นปัญหากลุ่มตนเอง

³² สัมภาษณ์ อาทิมา คงสกุล, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 13 ตุลาคม 2565.

ตนเองไม่รู้ว่าการใช้กลไกสภาเด็กและเยาวชนจะได้มาซึ่งอะไร หรือมีผลลัพธ์อย่างไร
ตนจินตนาการภาพเหล่านั้นไม่ออกเนื่องจากไม่รู้ข้อมูลเลย ตนเองอยากเห็นบทบาทของ
สภาเด็กและเยาวชนต่อการเมืองสาธารณะมากกว่านี้ ยกตัวอย่างตนเคลื่อนไหวในเรื่องเพศ
ก็ยิ่งพบว่า มีสถานศึกษาทุกแห่งซึ่งไม่ว่าจะเป็นระดับมัธยมหรือมหาวิทยาลัย ก็จะมีปัญหา
การคุกคามทางเพศเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามคิดว่า การเคลื่อนไหวการเมืองทางสาธารณะ และ
การเมืองเชิงกลไกของสภาเด็กและเยาวชนต้องดำเนินควบคู่กันจึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลง

ปัญหากฎหมาย

ส่วนของกฎหมาย อาทิตมา คงสกุล มองว่าเป็นทั้งอุปสรรคและ
เป้าหมายที่อยากแก้ไขในขณะเดียวกัน เช่น การทำแท้ง การสมรสเท่าเทียม สวัสดิการ
ผ้าอนามัย เสรีภาพของ sex worker ล้วนมีกฎหมายคร่ำครึรองรับ และยังเป็นสิ่งที่กดขี่
ผู้หญิงและผู้มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่ ซึ่งตนเองมักแสดงออกทางการเมือง
เชิงสัญลักษณ์ เช่น การตั้งป้ายนิทรรศการ ตั้งป้ายทำโพลถามความคิดเห็นจึงไม่ได้มี
กฎหมายการชุมนุมมาเป็นอุปสรรคมากนัก ดังนั้นการต่อสู้ของคนที่เคลื่อนไหวประเด็นทาง
เพศ ต้องคอยคัดง้างกับระบบกฎหมายที่ถูกสร้างขึ้นที่มีลักษณะปิตาธิปไตย (Patriarchy)
และมีอุปสรรคจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายดังกล่าว และคอยทำให้เสียงของคนเคลื่อนไหว
มีพลังน้อยลงอยู่เสมอ

2) กรณีศึกษานางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ กลุ่มเยาวชนปลดแอก³³

ปัญหาเศรษฐกิจ

จุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ อายุ 24 ปี เกิด 6 ตุลาคม พ.ศ. 2541 อำเภอหัวสะพาน
จังหวัดอำนาจเจริญ มีรายได้วันละ 500 บาท มีรายจ่ายวันละ 500 บาท หรือมากกว่านั้น
ไม่มีเงินเก็บออม เนื่องจากนำไปใช้เป็นค่าเดินทางในการทำกิจกรรม เดินทางไปประชุมทำ
กิจกรรมซึ่งเคยมีค่าเดินทางสูงสุดประมาณ 400 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์สามารถเบิกได้
สวัสดิการการทำกิจกรรมส่วนใหญ่เบิกน้อยครั้ง แต่จะใช้รายได้ส่วนตัวจากการขายขนมเค้ก
ในตอนแรกครอบครัวจะสนับสนุนในการทำกิจกรรม แต่ภายหลังครอบครัวมีภาระค่าใช้จ่าย
เพิ่มขึ้นจากโรคป่วยซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เวลาถูกดำเนินคดีหากมีค่าใช้จ่าย เช่น
ค่าประกันตัว ตนเองคิดว่าต้นทุนในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ขึ้นตอน

³³ สัมภาษณ์ จุฑาทิพย์ ศิริขันธ์, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 13 ตุลาคม 2565.

กระบวนการยุติธรรม เช่น ค่าเดินทางในการไปศาล โดยเฉพาะหลังจบการศึกษากลับมาอาศัยที่บ้านเกิดจะมีค่าใช้จ่ายมากยิ่งขึ้น จากเดิมขณะที่เรียนมหาวิทยาลัยจะเดินทางเฉพาะภายในตัวเมือง

ปัญหาการรับรู้

จุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ เคยได้ยินชื่อสภาเด็กและเยาวชนจากเพื่อนขณะเรียนมหาวิทยาลัย ในส่วนการเคลื่อนไหวทางการเมืองตนไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากสภาเด็กและเยาวชน หรือใช้กลไกใด ตนคิดว่าสภาเด็กและเยาวชนไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ส่วนใหญ่คนที่รู้จักสภาฯ จะเป็นเครือข่ายใกล้ชิดกับนักเรียน นักศึกษาที่ทำกิจกรรมในสถานศึกษา ซึ่งเพื่อนที่ตนรู้จักซึ่งเป็นสภาเด็กและเยาวชน ทำกิจกรรมของโรงเรียน และมีครอบครัวที่ค่อนข้างยึดโยงกับระบบราชการ

ปัญหากฎหมาย

กังวลเกี่ยวกับกฎหมายอาญามาตรา 112 ซึ่งมีโอกาสถูกกักขังระหว่างดำเนินคดี มีโทษสูง กฎหมายอาญามาตรา 116 พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่เกี่ยวกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ข้อเสนอแนะ

สภาเด็กและเยาวชนต้องทำให้มีความเป็นระบบราชการน้อยลง ต้องยกเลิกผูกติดกับลูกท่านหลานคุณ ระบบอาวุโส ระบบอุปถัมภ์ มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นให้คนทั่วไปรับรู้รับทราบ มีหลักเกณฑ์เสรีภาพ มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นอิสระจากราชการ มีอำนาจเองตัดสินใจเอง กำหนดการดำเนินการได้ด้วยตนเอง

3) กรณีศึกษานางสาวอัสมา แซ่อึ้ง กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม³⁴

ปัญหาเศรษฐกิจ

อัสมา แซ่อึ้ง อายุ 19 ปี เกิด 15 มกราคม พ.ศ. 2546 เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีรายได้วันละ 200 บาท จากครอบครัว มีรายจ่ายวันละ 150 บาท เงินเก็บออมนำไปซื้อของส่วนตัวและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ในช่วงแรกเป็นเพียง

³⁴ สัมภาษณ์ อัสมา แซ่อึ้ง, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 14 ตุลาคม 2565.

ผู้ร่วมกิจกรรมทางการเมืองก็จะนำสิ่งของเชิงสัญลักษณ์ไปร่วมด้วย เช่น ป้ายผ้า กระจาด และของอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น น้ำดื่ม ข้าวกล่อง แต่มีบางครั้งที่ครอบครัวสนับสนุนเงินทุน มีปัญหาเรื่องต้นทุนเนื่องจากมีเงินเก็บออมไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรม ยิ่งในช่วงหลังที่เข้าเป็นนักกิจกรรมแล้วจะมีการเดินทางบ่อยขึ้น ต้นทุนส่วนใหญ่จึงหมดไปกับการเดินทาง บางครั้งสูงถึง 600 กว่าบาท เนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากสถานที่นัดชุมนุมจริง ๆ แล้วตนสามารถเบิกค่าใช้จ่ายกับองค์กรที่สังกัดได้ แต่ในช่วงกระแสตจะมีทุนสนับสนุนองค์กรเข้ามาน้อยทำให้เบิกได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายจริง หรือบางครั้งก็เบิกไม่ได้เลยส่วนตัวไม่เคยถูกดำเนินคดีทางการเมืองแต่เคยเห็นเพื่อนหลายคนที่ถูกดำเนินคดี ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมค่อนข้างสูง ทั้งในเรื่องค่าทนายความ การเดินทางบ่อยครั้ง ค่าอาหารกลางวันและน้ำดื่ม เงินการประกันตัว ถ้ามีหน่วยงานรัฐที่สนับสนุนการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน คิดว่าจะมีคนที่สนใจปัญหาบ้านเมืองและออกมาทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น หรืออาจมีช่องทางในการสะท้อนปัญหาบ้านเมืองผ่านกลไกอื่น ๆ เช่น ลานคนเมือง ของผู้ว่าฯ กรุงเทพฯ ชัชชาติ ก็เป็นช่องทางหนึ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไม่ต้องมาคิดมากเรื่องต้นทุนในการถูกดำเนินคดี

ปัญหาการรับรู้

ในขณะที่ อสมมา แซ่เอ็ง ทำกิจกรรมทางการเมืองตนเองหรือคนรอบข้างไม่เคยรู้จักสภาเด็กและเยาวชน รู้จักครั้งแรกผ่านเพื่อนที่มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน รู้สึกตื่นเต้นที่ได้ยินคำว่าสภาเด็ก แต่พอเข้าไปอ่านตัวกฎหมายแล้วตนตั้งคำถามว่าสภาเด็กและเยาวชนดังกล่าวสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชนอย่างไร ตนเห็นแนวทางกฎหมายเขียนไว้ว่า ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม หรือ แสดงออกความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเด็กและเยาวชน ถ้าหากสามารถนำมาบังคับใช้ได้จริงจะเป็นประโยชน์ต่อนักกิจกรรมมาก ยกตัวอย่างกรณีที่มีเด็กเสียชีวิตในมือบิดาว่าสภาเด็กและเยาวชนสามารถมีส่วนช่วยในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมได้ แต่ปัญหาอาจเกิดจากการที่ไม่มีใครรู้จักเลยไม่มีนักกิจกรรมที่มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง หรือคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกลไกมักล่าช้า มีพลังในการผลักดันน้อย ยกตัวอย่างตนเคยเรียกร้องเรื่องการยกเลิกชั่วโมงจิตอาสาใน กยศ. ผ่านรัฐสภา ไม่ได้เห็นมี

การเปลี่ยนแปลงอะไรนอกจากการลงในรายงานการประชุมรัฐสภา โดยหนังสือที่ยื่น
ณ ตอนนั้นก็มิชอบการนักศึกษาหลายมหาวิทยาลัยร่วมลงชื่อ

ปัญหากฎหมาย

ถ้าเป็นนักกิจกรรมทางการเมืองเวลาขึ้นปราศรัย หรือไปร่วมกิจกรรม
จะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต หรืออาชีพ ตนเองไม่อยาก
โดนคดีทางการเมืองใดก็ตาม ซึ่งเคยมีการพูดคุยกับองค์กรอยู่ตลอดว่า หากพูดปราศรัยใน
เนื้อหานี้จะโดนคดีอะไรบ้าง กฎหมายที่ตนกังวลมาก คือ กฎหมายอาญามาตรา 112
เนื่องจากมีโทษหนักมากที่สุด และยิ่งไปกว่านั้นเวลาขึ้นปราศรัยจะมีตำรวจจับตามองอยู่
ตลอด คอยถ่ายรูป หรือแม้แต่แต่งกายนอกเครื่องแบบเป็นผู้ชุมนุมแล้วตามกลับไปที่พัก
อาศัย ส่วนคดีเล็กน้อยก็จะพบเจอโทษในกฎหมาย พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่เกี่ยวกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ
พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

4) กรณีศึกษานายชินนทร์ วงศรี กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ และ
การชุมนุม³⁵

ปัญหาเศรษฐกิจ

ชินนทร์ วงศรี อายุ 22 ปี เกิด 17 กันยายน พ.ศ. 2543 เขตบางขุนเทียน
จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีรายได้วันละ 315 บาทจากครอบครัว มีรายจ่ายมากกว่ารายได้
จึงขอจากครอบครัวเพิ่มเติม เงินส่วนหนึ่งใช้จ่ายไปกับการเดินทางประชุม การเดินทางไปทำ
กิจกรรม การเดินทางไปศาล หรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น รับประทานอาหาร สั่งสรรค
กลางคืน หรือบางครั้งเดินทางไกลก็จะมีค่าที่พัก เนื่องจากตนเองเป็นนักศึกษาจึงไม่สามารถ
หารายได้ อุปสรรคส่วนใหญ่ทางเศรษฐกิจ คือ การบริหารจัดการเงินส่วนตัว ส่งผลให้ต้อง
บริหารจัดการในตัวตนนักศึกษา และตัวตนของนักกิจกรรมทางการเมือง

ปัญหาการรับรู้

รู้จักสภาเด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นเพื่อนของเพื่อนในมหาวิทยาลัย
กับสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเขต ตนคิดว่าสภาเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้
กำกับของรัฐ ซึ่งให้เด็กสะท้อนการทำงานบางอย่างไปยังรัฐพิจารณาอนุมัติ หรือสิ่งที่รัฐ

³⁵ สัมภาษณ์ ชินนทร์ วงศรี, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 14 ตุลาคม 2565.

ต้องการรับทราบจากเด็กและเยาวชน ตอนนี้เข้าใจว่าสภาเด็กและเยาวชนสังกัดภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่ได้มีกฎหมายที่ชัดเจนว่าจะต้องมีบทบาทในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐสภา ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ แต่เป็นองค์กรอิสระอย่างหนึ่งที่รัฐมีงบประมาณให้การสนับสนุน โดยการเขียนโครงการขึ้นมา ซึ่งงบฯ ของรัฐตามปกติจะมาจากรายได้ประชาชนแต่ไม่ได้มีการรับรู้ในวงกว้าง ด้วยภาพลักษณ์ของระบบราชการตนมองว่าสภาเด็กและเยาวชนเป็นองค์กรที่ไม่ได้เป็นอิสระจากรัฐอย่างแท้จริง ทำให้อาจจะเกิดวัฒนธรรมบางอย่างที่ไม่ทำให้เด็กและเยาวชนต้องการมีส่วนร่วม ซึ่งตนเองคิดว่าเมื่อเข้าองค์กรไปแล้วจะทำตามความต้องการของตนเองได้จริงหรือไม่ ดังนั้นในทุกวันนี้สิ่งที่เกิดขึ้นคือเด็กและเยาวชนตั้งกลุ่มขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมการเมือง และหาทุนสนับสนุนกันขึ้นมาเอง สิ่งเหล่านี้เรียกว่าวิกฤตศรัทธาต่อระบบราชการไทย คนรอบตัวส่วนใหญ่รู้จักสภาเด็กและเยาวชนแต่ไม่ได้รู้ถึงบทบาท หรือเป้าหมายขององค์กร และด้วยความที่เคยร่วมมือกับองค์กร ก็จะรู้จักคนที่รู้จักสภาเด็กและเยาวชนซึ่งคนที่เข้ามาส่วนใหญ่ล้วนมาจากเครือข่ายและระบบอุปถัมภ์

ปัญหากฎหมาย

ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ตนมักโดนคดีจาก พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่เกี่ยวกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 บ่อยครั้งที่อาจจะดูเหมือนที่ป้องกันโรคระบาด แต่ในทางการเมืองคิดว่าเป็นกฎหมายที่ป้องกันการรวมกลุ่มชุมนุม หรือแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ตนเองต้องคดีกฎหมายอาญามาตรา 112 เนื่องจากการตีความกฎหมายที่กว้างเกินไปและมีโทษสูง

(2) เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2563-พ.ศ. 2565

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และเยาวชนผู้ที่มีส่วนร่วมอยู่ในกลไกกฎหมาย ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ต่างพบปัญหาทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับนักกิจกรรมทางการเมือง เมื่อพวกเขาดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง พวกเขาจะมีค่าใช้จ่ายที่ออกโดยส่วนตัวต่อกิจกรรมนั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นค่าเดินทาง ค่าอาหารและ น้ำดื่ม ในอีกด้านหนึ่งเยาวชนเหล่านี้มีฐานะครอบครัวปานกลางจนถึงยากจนทำให้บางครั้งมีอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

เพิ่มมากขึ้น เช่น การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ทำให้ต้องต่อเที่ยวรถ ณ จุดรับผู้ให้บริการหลายจุด เยาวชนเหล่านี้ต้องบริหารจัดการรายได้ ในฐานะของนักเรียน นักศึกษา และในฐานะของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และปัญหาที่มีจุดร่วมกันมากที่สุด และมีประสบการณ์เป็นไปในทางเดียวกัน คือ ปัญหาการรับรู้ พวกเขาต่างพบว่ากลไกกฎหมาย ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติมีการรับรู้ในหมู่เด็กและเยาวชนไม่ครอบคลุมในเขตพื้นที่ตนเอง หรือในคนรู้จักรอบตัว ซึ่งสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอสำหรับเจตนาธรรม จุดประสงค์ ความสำคัญ และบทบาทของหน่วยงานของตนเอง ในอีกด้านหนึ่งการรับรู้เกิดจากเครือข่ายใกล้ชิดที่ตนเองรู้จัก เช่น เพื่อนของเพื่อนที่เป็นสมาชิกสภาฯ โรงเรียนคัดสรรรายชื่อเด็กนักเรียนที่มักทำกิจกรรมบอยค้ายโครงการต่าง ๆ ของรัฐ หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐรู้จักกับพ่อแม่ของเยาวชน จึงยินยอมเซ็นอนุมัติให้ลูกของตนเข้าเป็นสมาชิก ปัญหาสุดท้าย คือ ปัญหาการปฏิบัติงานที่สามารถสะท้อนการบังคับใช้กฎหมายได้เฉพาะเจาะจงมากที่สุด พวกเขาพบว่าเมื่อเข้าไปปฏิบัติงานในองค์กรแล้วจะเจออุปสรรคในระบอบราชการที่ล่าช้า มีความซับซ้อนของกระบวนการ ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจการตัดสินใจที่สูงกว่า มีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นไปที่คุณค่าเชิงจริยธรรม องค์กรมีช่องโหว่ในด้านการพิจารณาอนุมัติงบประมาณซึ่งก่อให้เกิดโอกาสเกิดพิจารณาอนุมัติงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพและฟุ่มเฟือยได้ง่าย มากไปกว่านั้น คือ มีทรัพยากรน้อยทั้งในด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ มีผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อขนาดงาน เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวนั้นทำให้สมาชิกองค์กรไม่ได้ให้ความสำคัญ

5) กรณีศึกษานายสินวัฒน์ ธีรธำรงสฤกษ์ ผู้ช่วยประธานสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร (จากการแต่งตั้ง) และเป็นรองประธานสภาเด็กและเยาวชนเขตยานนาวา³⁶

ปัญหาเศรษฐกิจ

สินวัฒน์ ธีรธำรงสฤกษ์ อายุ 21 ปี เกิด 5 ธันวาคม พ.ศ. 2544 เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีรายได้ 170 บาทจากครอบครัว มีรายจ่าย 165 บาท เงินที่เหลือออกมาไปลงทุนในสลากออมสิน เมื่อปฏิบัติงานสามารถเบิกค่าอาหาร ค่าเดินทาง ได้บางครั้ง ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงการที่ของงบประมาณไปว่ากิจกรรมนั้นจะมีส่วนสวัสดิภาพ

³⁶ สัมภาษณ์ สินวัฒน์ ธีรธำรงสฤกษ์, นักศึกษาที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนยานนาวา, 16 ตุลาคม 2565.

คนทำงานหรือไม่ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะออกค่าใช้จ่ายส่วนตัว ตนคิดว่าต้นทุนเวลาเป็นปัญหาหลักจากการที่ตนทำกิจกรรมควบคู่กับการศึกษาถึงแม้ว่าจะมีระเบียบรับรองให้อำนวยความสะดวกต่อการศึกษาแต่ในทางปฏิบัติก็ไม่สามารถทำได้

ปัญหาการรับรู้

เข้าเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563 เริ่มรู้จักสภาเด็กและเยาวชนจากเพื่อนมัธยมชักชวน ในตอนแรกไม่ได้คาดหวังอะไร เคยอ่านกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติผ่านอินเทอร์เน็ต แต่หลังจากที่ทำงานร่วมกับองค์กรแล้วจึงเห็นบทบาทต่าง ๆ มากขึ้นและคิดว่าอาจจะเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน คนรอบตัวไม่มีใครรับรู้มาก เนื่องจากบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนไม่ได้โดดเด่นมากมาย

ปัญหาการปฏิบัติงาน

เคยเห็นเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายพัฒนาชุมชนจะมีการลงพื้นที่ในหมู่บ้าน และให้ผู้ปกครองเซ็นยินยอม ซึ่งเจ้าหน้าที่จะรู้จักกับผู้ปกครองเป็นระบบเครือข่ายอุปถัมภ์ ถ้าอยากให้สภาเด็กเป็นที่รับรู้ต้องมีบุคคลต้องแหวกออกมาจากกฎเกณฑ์ทั้งหมด เช่น เรื่องการพูดถึงปัญหาการเมือง แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่ได้มีแนวทางในการส่งเสริมการรวมกลุ่มชุมชน การปฏิบัติงานตรงนี้มักติดกับดักระบบราชการ และกรอบความคิดทางศีลธรรม เจ้าหน้าที่รัฐมักมีความคิดสร้างสรรค์น้อย การทำงานอาศัยความเห็นอกเห็นใจ ความเกรงใจเป็นหลัก ทำให้ขาดมาตรฐานในการปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน บรรยากาศในการทำงาน สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการทำงาน เช่น เรื่องของห้องทำงานก็ได้ห้องที่เก่าแก่ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน มากไปกว่านั้นการของงบประมาณต่าง ๆ จะถูกจำกัดอยู่ในหมวดที่ถูกกำหนดมาแล้ว เช่น ศิลปวัฒนธรรม วิชาการ อาชีพ กีฬา และเทคโนโลยี ฯลฯ จากประสบการณ์เขียนโครงการของงบประมาณ หากจัดกิจกรรมวันสำคัญ วันหยุดของราชการไทย จะพิจารณาอนุมัติง่ายกว่าโครงการอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

แก้กฎหมายให้สภาเด็กและเยาวชนเลือกตั้งอย่างจริงจังเหมือนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ได้บุคคลและการปฏิบัติงานที่มี

ประสิทธิภาพ เป็นสาธารณะมากขึ้น ทำให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุล ประเด็นการมีส่วนร่วม
ตนคิดว่าสามารถทำได้ทันทีโดยไม่ต้องมีต้นทุนอะไรเลย สภาดังกล่าวและเยาวชนสามารถ
ขับเคลื่อนประเด็นด้านการเมืองได้ เช่น การออกแถลงการณ์ การแสดงความคิดเห็นในที่
สาธารณะ หรือสามารถสังเกตการณ์ เข้าร่วมกลุ่มชุมนุม เพราะมีเจตนาารมณ์ด้านการส่งเสริม
ประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้เป็นบทบาทที่ควรเพิ่มมากขึ้นในสภาเด็กและเยาวชน

6) กรณีศึกษาเด็กชายฉัฐพล แสงอรุณ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน
กรุงเทพมหานคร³⁷

ปัญหาเศรษฐกิจ

ฉัฐพล แสงอรุณ อายุ 14 ปี เกิด 24 มีนาคม พ.ศ. 2551 แขวงปากคลอง
เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีรายได้วันละ 200 บาท จากครอบครัว มีรายจ่าย
วันละ 180 บาท เงินที่เหลือออมจึงนำไปทำกิจกรรมเคลื่อนไหว มีคุณปู่สนับสนุนเรื่องรายได้
เป็นหลักซึ่งพ่อแม่แยกทางกัน คุณปู่มีรายได้เดือนละ 12,000 บาท เวลาปฏิบัติงานจำเป็นต้อง
นั่งรถโดยสารประจำทางซึ่งเกิดความล่าช้าบ่อยครั้ง ตนเองเคยเป็นอดีตนักเคลื่อนไหวใน
กลุ่มทะเลาะแก๊ง เมื่อเป็นนักเคลื่อนไหวที่มีชื่อเสียงน้อยจะหาทุนทรัพย์ในการเคลื่อนไหวยาก
สภาเด็กและเยาวชนไม่มีรายได้ให้แก่สมาชิก ตนคิดว่าเป็นงานจิตอาสา มีสวัสดิการเฉพาะ
รายกิจกรรม สามารถเบิกค่าเดินทางได้สูงสุด 300 บาท มีอาหารและน้ำ เวลาทำกิจกรรม
รวมทุกอย่างหักลบกลบหนี้แล้วจะต้องออกเงินส่วนตัวเสมอ ตนเองเคยเห็นปัญหา
ผลประโยชน์ทับซ้อน ในสำนักงานเขตแห่งหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับ
สำนักงานเขต ผลักดันบุตรตนเองเป็นคณะกรรมการบริหารโดยการควบคุมเสียงสมาชิกให้
เลือกตั้งบุตรตนเอง ซึ่งขณะนี้บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งประธานสภาเด็กและเยาวชนเขต
แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการรับรู้

ตนเริ่มเข้า สดย. วันที่ 12 เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ผ่านคนที่เป็สมาชิก
สดย. อยู่แล้วซึ่งเป็นอดีตประธานนักเรียนของโรงเรียนวัดราชาธิวาสวิหาร มีความคาดหวัง
คือ อยาได้ประสบการณ์ในการทำงานและพัฒนาตนเอง เคยอ่านกฎหมายส่งเสริม
การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ผ่านการค้นหาในอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่เข้าสภาเด็กและ

³⁷ สัมภาษณ์ ฉัฐพล แสงอรุณ, นักเรียนที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร, 16 ตุลาคม 2565.

เยาวชนมีการประชุมการทำงานไป 6 ครั้ง ตนไม่เคยเห็นนักกิจกรรมทางการเมืองมาพึ่งพากลไกของสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และไม่เคยเห็นการร่วมแสดงออกกิจกรรมทางการเมือง

ปัญหาการปฏิบัติงาน

ส่วนตนคิดว่าสภาเด็กและเยาวชนหลีกเลี่ยงจากการเมืองไม่ได้ ผู้ใหญ่เจ้าหน้าที่รัฐจะให้ความสำคัญกับการเป็นกลาง ไม่ยุ่งเกี่ยวช่องทางทางการเมือง ทำให้ผู้ที่เข้ามาในกลไกสภาเด็กและเยาวชนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ตนเห็นว่าข้อเสียของสภาเด็กและเยาวชน คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย ไม่ครอบคลุมต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร ทำให้คนทั่วไปไม่รู้จุดประสงค์และบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน ส่วนคนในสภาเด็กและเยาวชนไม่ค่อยกระตือรือร้น สมาชิกมาจากการเกณฑ์นักเรียนซึ่งส่วนใหญ่ตนเห็นมาจากโครงการทูปีนัมเบอร์วัน ตนเองคิดว่าสภาเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือกลไกของรัฐอย่างหนึ่ง การทำงานต้องผ่านผู้ใหญ่ก่อน ไม่มีอำนาจตัดสินใจ จริง ๆ แล้วการคิด การออกแบบงานส่วนใหญ่ก็มาจากองค์กรฝ่ายรัฐมาชักชวนให้ร่วมด้วย เช่น ส.ส.ส. พอช. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

ตนอยากให้สภาเด็กและเยาวชนเข้าถึงเด็ก หรือคนรุ่นใหม่มากกว่านี้ อยากให้มีการตรวจสอบงบประมาณอย่างจริงจัง ตรวจสอบแหล่งที่มาของเงิน สามารถระบุตัวตนของผู้ถือเงินได้เป็นระเบียบชัดเจน ที่ผ่านมาสภาเด็กและเยาวชนไม่เคยมีการพิจารณางบประมาณกันเองเลย

7) กรณีศึกษานายพุฒิพงศ์ เหล่าธริพานิช อดีตสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเขตบึงกุ่ม รองประธานอนุกรรมการ³⁸

ปัญหาเศรษฐกิจ

พุฒิพงศ์ เหล่าธริพานิช อายุ 18 ปี เกิดวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2565 เขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีรายได้จากคุณแม่วันละ 250 บาท มีรายจ่ายวันละ 200 บาท มีค่าหอพักค่าน้ำและค่าไฟที่ต้องจ่ายเอง ไม่มีเงินเก็บออม เมื่อปฏิบัติงานภายใต้

³⁸ สัมภาษณ์ พุฒิพงศ์ เหล่าธริพานิช, นักศึกษาที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนบึงกุ่ม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 16 ตุลาคม 2565.

สภาเด็กและเยาวชนจะมีค่าใช้จ่ายที่ต้องออกส่วนตัว เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหารและน้ำ เคยเดินทางสูงสุดตกวันละ 500 บาท

ปัญหาการรับรู้

เริ่มเข้าสภาเด็กและเยาวชน วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ผ่านโรงเรียนบึงกุ่มเป็นผู้ส่งรายชื่อโดยวิธีการดึงรายชื่อตนจากสภานักเรียน ซึ่งไม่เคยรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงานเลยในสภาเด็กและเยาวชนบึงกุ่มมาก่อน เพื่อนและคนที่รู้จักส่วนใหญ่รอบตัวไม่ได้รับรู้ว่ามีสภาเด็กและเยาวชน แม้กระทั่งเพื่อนที่ทำสภานักเรียนอยู่ในปัจจุบัน ตอนเข้ามาครั้งแรกไม่เคยได้ยินคำว่า สภาเด็กและเยาวชน ไม่ได้มีความคาดหวังแต่เป็นความบังเอิญที่โรงเรียนส่งชื่อไป เมื่อเข้าไปแล้วพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มาจากรายชื่อโรงเรียนศัตรู และรายชื่อสมาชิกค่ายโครงการทูปีนัมเบอร์วัน เมื่อตนเข้าไปประชุมครั้งแรกก็จะมีกรรมการคณะผู้บริหารทันที โดยเริ่มจากการเสนอชื่อซึ่งมีหลายคนไม่ได้รับรู้จักกันมาก่อนจึงเป็นการเสนอเฉพาะคนที่รู้จักกัน หรือเสนอตนเอง

ปัญหาการปฏิบัติงาน

ตนดำรงตำแหน่งอนุกรรมการ เนื่องจากเป็นคนนอกเขตที่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจะถูกปิดชื่อไปเป็นอนุกรรมการ หรือคณะทำงานหนึ่ง ตนจะเป็นคณะบริหารไม่ได้ เนื่องจากเรียนอยู่ที่โรงเรียนบึงกุ่ม แต่อาศัยอยู่ที่คลองสามวา ซึ่งกระบวนการรับรู้ไม่ได้มีการเปิดรับสมัครสมาชิก แต่จะเป็นการติดต่อสำนักพัฒนาความมั่นคงมนุษย์จังหวัดไปยังโรงเรียน ตั้งแต่เข้าทำงานมา 3 ปี มีการประชุมทั้งหมด 3 ครั้ง และมีคนเข้าประชุมทั้งหมด 7-8 คน จากทั้งหมด 60 คน โดยครั้งที่ 3 เป็นการประชุมหมดวาระคณะผู้บริหารเพื่อเลือกตั้งใหม่ เวลาประชุมจะหาสถานที่ประชุมยาก ไม่มีรถรับส่งเดินทาง ซึ่งเป็นการนัดประชุมโดยตัวประธานสภาเด็กและเยาวชน และมีเจ้าหน้าที่เข้ามาสังเกตการณ์เป็นที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชน

เคยตั้งข้อสังเกตถึงโครงการหนึ่งที่มีกระบวนการเขียนโครงการหลวม ๆ มีการตรวจสอบน้อย แล้วได้พิจารณาอนุมัติงบประมาณทันที แต่หลังจากนั้นผู้จัดทำโครงการติดโควิดแล้วยกเลิกโครงการไป แต่เมื่อถามถึงงบประมาณที่ได้มาก็ไม่ทราบว่าจะหายไปไหน และไม่ได้คำตอบจากประธานสภาเด็กและเยาวชน

ไม่เคยมีนักกิจกรรมทางการเมืองมาติดต่อหรือเกี่ยวข้อง มีครั้งเดียวที่รู้สึกว่าจะเกี่ยวข้องกับการเมืองภาพใหญ่คือการเสนอปัญหาต่าง ๆ แก่สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร แล้วมีเป้าหมายนำรวบรวมนักผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ในช่วงเมษายน ซึ่งปัญหาเหล่านั้นกลับไม่ได้เสนอสู่ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ โดยตรงไปค้างอยู่ที่สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และโครงการนั้นจำได้ว่ามีการพักผ่อนในโรงแรมที่พัทยา โรงแรมที่กาญจนบุรีติดริมน้ำ มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มสัมมนาที่โรงแรมแต่มีการเที่ยวเล่นเป็นส่วนใหญ่ มีการสังสรรค์ในตอนกลางคืน ซึ่งงบประมาณหลายหมื่นบาทที่น่าตกใจ คือ การเหมาโรงแรมทั้งโรงแรม แต่ได้ผลลัพธ์คือการสัมมนาทั้งหมด 5 ครั้ง มีสวัสดิการอาหารว่าง น้ำดื่มแล้วแต่โครงการ มีรถตู้จากเขตไว้ใช้ในราชการมารับส่ง ที่ผ่านมามีอาจจะมียุทธศาสตร์ด้านสภาเด็กและเยาวชนที่รับรู้เรื่องงานเล็กน้อย เช่น การหาข้อเสียของกรุงเทพมหานครส่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ มีการประสานงานโดยตรงที่ตัวประธานทำให้แบ่งกลุ่มในฝั่งคนได้รับภาระงาน และไม่ได้รับเลย ตนเคยรับรู้ข่าวการเตรียมความพร้อมงานกีฬาในเขตตนเองแต่ไม่มีเพื่อนทำงานกันจนใกล้ถึงวันงาน ซึ่งยกเลิกงานเฉพาะหน้าไป

ตนคิดว่าสภาเด็กและเยาวชนไม่ได้มีการพูดถึงเจตนารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ตนไม่เคยรู้เลยว่ามีกฎหมายนี้อยู่ ซึ่งไม่รู้ระเบียบเอกสารงบประมาณ เวลาทำโครงการหนึ่งต้องเป็นการขอเจ้าหน้าที่หรือถามไปยังบุคคลถึงจะได้มา ซึ่งไม่ทราบเลยว่ากระบวนการของบใครเป็นผู้พิจารณา ใครเป็นผู้อนุมัติโครงการต่าง ๆ แล้วตัวเงินจะโอนผ่านบัญชีใคร

ข้อเสนอแนะ

อุปสรรคใหญ่ คือ ไม่มีใครใส่ใจต่อองค์กรนี้ ตั้งแต่รัฐมนตรี ผู้อำนวยการเขตหรือเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนรวมไปถึงเจ้าหน้าที่รัฐมากกว่านี้ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนได้ดีที่สุดเพราะเป็นองค์กรที่เป็นทางการของตัวแทนเด็กและเยาวชน และมีอยู่ตามกฎหมายกำหนด มีข้อเสนอคือ 1. การประชุมกันเองในกลุ่มผู้ใหญ่ควรให้มีเด็กในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม 2. มอบอำนาจหน้าที่ให้ทุกฝ่ายทุกเครือข่าย มีความใส่ใจในสภาเด็กและเยาวชนมากกว่านี้ หรือเป็นที่รู้จัก ยกตัวอย่างหากเด็กคนหนึ่งมีปัญหาที่สามารถที่จะมาพึ่งพาสภาเด็กและเยาวชนได้ 3. อยากให้มีกฎหมายที่ชัดเจนในกระบวนการสรรหาเลือกตั้งสภาเด็กและเยาวชน มีความครอบคลุมเด็ก

และเยาวชนทั้งเขต 4. อยากรให้มีระเบียบการพิจารณางบประมาณที่ชัดเจนจะทำให้
งบประมาณที่ได้จากรัฐและภาษีประชาชนมีประสิทธิภาพ

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม
ของเด็กและเยาวชน และเสนอแนวทางพัฒนาแก้ไขกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ
เยาวชนแห่งชาติให้สอดคล้องต่อการมีส่วนร่วมของนักกิจกรรมทางการเมือง และ
สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักกิจกรรมทางการเมืองไม่ได้พึ่งพาการใช้กระบวนการ
ของกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งนักกิจกรรมที่เป็นเยาวชน
ส่วนใหญ่ไม่ได้รู้จักสภาเด็กและเยาวชน หรือกฎหมายดังกล่าวมาก่อน มีส่วนน้อยที่รู้จักจาก
บุคคลใกล้ชิด หรือรู้จักจากสถาบันของรัฐ ยกตัวอย่าง รู้จักจากเพื่อนของเพื่อนที่เป็นสมาชิก
สภาเด็กและเยาวชน โรงเรียนของรัฐคัดสรรรายชื่อจากสภานักเรียน หรือนักเรียนที่ทำ
กิจกรรมร่วมกับโครงการรัฐได้รับจดหมายเชิญเข้าเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ในทาง
กลับกันมีส่วนน้อยที่รับรู้กฎหมายการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ หรือรับรู้
การบังคับใช้กฎหมายผ่านสภาเด็กและเยาวชน แต่ยังคงเลือกไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในโลก
ดังกล่าว เนื่องจากไม่ได้ทราบถึงเจตนารมณ์ จุดประสงค์ และบทบาทต่าง ๆ ขององค์กร
ซึ่งนักกิจกรรมทางการเมืองมีมุมมองในแง่ลบต่อระบบราชการ มีความล่าช้า อยู่ในกรอบของ
กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีบุคลากรที่สามารถเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวในประเด็นต่าง ๆ เสมอ
ทั้งนี้ยังมองว่ากลไกดังกล่าวมีภาพลักษณ์ที่ไม่ทันสมัยต่อโลกาภิวัตน์ หรือไม่ทันสมัยต่อ
วัฒนธรรมในหมู่เด็กและเยาวชน เช่น ตราสัญลักษณ์องค์กร งานออกแบบ (artwork) ที่ใช้
ในการประชาสัมพันธ์ พิธีการต่าง ๆ ฯลฯ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า มีข้อบกพร่องของกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ
เยาวชนแห่งชาติ ซึ่งสามารถจำแนกได้ในสองแง่มุม คือ 1. ข้อบกพร่องจากตัวบทบัญญัติ
จากกฎหมายดังกล่าว หรือปัญหาโครงสร้างกฎหมาย 2. ข้อบกพร่องจากการบังคับใช้
กฎหมายซึ่งสามารถศึกษาผ่านประสบการณ์ของนักกิจกรรมทางการเมืองและสมาชิกสภา
เด็กและเยาวชน รวมไปถึงพิจารณาจากอุปสรรคเชิงปัจเจก โดยแบ่งปัญหาที่เป็นอุปสรรค
ต่อการมีส่วนร่วมได้ 4 ลักษณะ คือ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการรับรู้ ปัญหากฎหมาย และ
ปัญหาการปฏิบัติงาน

เสนอแนะการแก้ไข กรณีปัญหาโครงสร้างทางกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ

เพิ่มนิยาม “คัดเลือกกันเอง” หมายถึง การคัดเลือกคณะผู้บริหารในสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ โดยคำนึงถึงความโปร่งใสและหลักประชาธิปไตย อันประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัณญิก หัวหน้าฝ่ายสื่อสาร และมีการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติและบทบาท ทั้งนี้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับสามารถเป็นผู้ที่มีอายุไม่เกิน 27 ปี หรือหลังจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาปริญญาตรีได้ไม่เกิน 5 ปี และมีสัดส่วนในสภาเด็กและเยาวชนที่คำนึงถึงเยาวชนกลุ่ม LGBTQ+ บุคคลผู้มีความพิการ บุคคลชายขอบ บุคคลด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ตามสัดส่วนประชากรในเขตพื้นที่จริง

แก้ไขโครงสร้างของคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน ใน พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 10 ให้มีสัดส่วนของเด็กและเยาวชนมากกว่าร้อยละ 30 โดยมีกระบวนการสรรหาที่คำนึงถึงเยาวชนกลุ่ม LGBTQ+ บุคคลผู้มีความพิการ บุคคลชายขอบ บุคคลด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ให้มีสัดส่วนของตัวเองมากกว่าร้อยละ 30 และให้มีสัดส่วนของผู้แทนฝ่ายวิชาการ ด้านการเมืองและภาคประชาสังคมที่หลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัย พรรคการเมือง องค์กรเอกชน กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนพิการ มากกว่าร้อยละ 30 ในคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

เสนอแนวทางเชิงนโยบายให้คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในแง่ของการไต่ถามนำวเชิงนโยบายของสภาเด็กและเยาวชนต่อรัฐ หรือการจัดกิจกรรมโดยเด็กและเยาวชน รวมไปถึงการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายอื่นโดยเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมประชาสัมพันธ์การบังคับใช้กฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนี้ ตามมาตรา 11³⁹

³⁹ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 “คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ (3) กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนา เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

แก้ไขอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาล อำเภอหรือเขต จังหวัด และกรุงเทพฯ ให้สามารถให้คำปรึกษาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่หน่วยตนเองในเรื่องเกี่ยวกับ แผนการเยาวชน โครงการ งานบริการ หรือกิจกรรมใดก็ตามที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ และแก้ไขอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย สามารถให้คำปรึกษาต่อนโยบายระดับชาติในเรื่องใดก็ตามที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานหรือกรมกิจการเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 19 วรรคสอง.⁴⁰ รวมไปถึงมีตัวแทนร่วมแสดงความเห็นและสังเกตการณ์ต่อที่ประชุมของคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน

กรณีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และอุปสรรคเชิงปัจเจก

เสนอแนะการแก้ไข กรณีปัญหาเศรษฐกิจ

ถึงแม้ว่าปัญหาเศรษฐกิจจะเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยอาศัยกลไกในระดับรัฐและมีผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้อเสนอแนะแก้ไขเป็นจำนวนมากทั้งในทางการเมืองและการศึกษา แต่เมื่อศึกษางานวิจัยขึ้นนี้พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังซ้ำเติมปัญหาทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นไปอีกในระดับปัจเจกบุคคล หรือปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากปัญหาในบทสัมภาษณ์ของนักกิจกรรมทางการเมืองและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยเสนอให้ 1. รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณของเยาวชน ในการแสดงออก รวมกลุ่มชุมนุม ถกเถียงแลกเปลี่ยนในประเด็นสาธารณะ รวมไปถึงการจัดตั้งองค์กรเคลื่อนไหวประเด็นทางสังคมต่าง ๆ โดยผ่านการพิจารณาอนุมัติโดยสภาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ 2. ให้สำนักงานฯ หรือกรมกิจการเด็กและเยาวชน เสนอจัดสรรงบประมาณในส่วนเงินค่าจ้างของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนโดยใช้เกณฑ์ค่าแรง

⁴⁰ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 วรรคสอง “สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ (2) กำหนดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าวตลอดจนการประสานงาน ติดตาม และประเมินผล ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชน ให้มีการปฏิบัติงานตามนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติ”

ขั้นต่ำตามกฎหมาย เสนอจัดสรรงบประมาณในส่วนการจ้างบุคลากรภายนอกที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 20⁴¹

เสนอแนะการแก้ไข กรณีปัญหาการรับรู้

ถึงแม้ว่ากลไกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีกระบวนการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมไปถึงกิจการของสภาเด็กและเยาวชนแต่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กและเยาวชน แม้กระทั่งเยาวชนที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง โดยการประชาสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 และมาตรา 42 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ หรือกรมกิจการเด็กและเยาวชน และองค์กรเอกชน หรือองค์กรชุมชนที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้วิจัยเสนอให้ 1. รัฐบาลสนับสนุนการประชาสัมพันธ์กลไกสภาเด็กและเยาวชนทั้งในทางงบประมาณและทางปฏิบัติ ยกตัวอย่าง การแถลงข่าว การแนะนำผ่านสถานีโทรทัศน์ เพจหรือแพลตฟอร์มในอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่ม LGBTQ+ บุคคลผู้มีความพิการ บุคคลชายขอบ บุคคลด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ 2. แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ หรือกรมกิจการเด็กและเยาวชนในกฎหมายดังกล่าว ให้มีการประชาสัมพันธ์กลไกการมีส่วนร่วมไปยังสถานศึกษา สถานชุมชน สถานที่ทางศาสนา พื้นที่สาธารณะ ศูนย์การค้า และการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะช่วงก่อนการเลือกตั้ง ประธานสภาและคณะบริหารสภาฯ ในเขตพื้นที่ตน 3. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับสภาเด็กและเยาวชนตำบล เทศบาล โดยนับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจากรายชื่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่นั้น

ยกตัวอย่าง สภาเยาวชน Flanders, Belgium โดยสภาเยาวชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับเยาวชนในด้านการเมืองการปกครองผ่านแคมเปญข้อมูลการเลือกตั้ง การได้วาทีของผู้สมัครสภาเยาวชน มีการประสานงานผ่านโซเชียลมีเดียจากเยาวชนในชุมชน มีการประชาสัมพันธ์โดยสมาชิกสภาเยาวชน ดัดแปลงรถบรรทุกเพื่อเป็นสถานีวิทยุเคลื่อนที่ไปประชาสัมพันธ์ยังโรงเรียนในช่วงก่อนการเลือกตั้ง เพื่อให้ข้อมูลผู้สมัครและความเข้าใจทางการเมือง

⁴¹ มาตรา 20 พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ “ให้สำนักงานจัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง

ความตระหนักรู้ด้านสิทธิทางการเมือง สิทธิเด็กและเยาวชน รวมไปถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านสายด่วน และเว็บไซต์ สภาเยาวชน Lausanne, Switzerland มอบหมายให้มีคณะกรรมการและสมาชิกเฉพาะกิจปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ โดยให้ค่าจ้างและคอมมิชชันเพื่อสร้างแรงจูงใจและความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ สภาเยาวชนแห่งชาติ Tunisia สร้างภาคีกลุ่มร่วมกับสภาเยาวชนทั่วประเทศในการส่งตัวแทนเพื่อเข้าเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกโดยเฉพาะ สภาเยาวชนเทศบาล Ballerup, Denmark เยี่ยมเยียนเยาวชนทุกสถานศึกษาทั้งระดับมัธยมและอุดมศึกษา และสถาบันอื่นในพื้นที่ทุกปี เพื่อให้ข้อมูลประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและรับทราบข้อกังวลของเยาวชน

เสนอแนะการแก้ไข กรณีปัญหาทางกฎหมาย

ปัญหาทางกฎหมาย เป็นปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นในหมู่นักกิจกรรมทางการเมือง ทั้งในแง่ของการงดเว้นสิทธิทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นสาธารณะ การรวมกลุ่มชุมนุม การเดินทางในต่างแดน หรือนอกเคหสถาน ในแง่ของบทบัญญัติลงโทษต่อการกระทำความผิด หรือในแง่ของต้นทุนด้านเวลา สุขภาพ การศึกษา และอาชีพในอนาคตที่สูญหายไป อย่างไรก็ตามกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย การกำหนดทิศทางการนโยบาย และการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรม ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 4 วรรคสิบเอ็ด และวรรคสิบสอง ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ในการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ได้พบการปฏิบัติตามแนวทาง เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอให้ 1. แก้ไขอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับให้มีกระบวนการปรึกษาหารือและแก้ไขเยียวยาต่อผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในคดีทางการเมืองในหมู่เด็กและเยาวชน ทั้งในแง่ของกระบวนการยุติธรรม และต้นทุนที่สูญหายไปในด้านเวลา สุขภาพ การศึกษา และอาชีพในอนาคต โดยมีผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการดังกล่าว ยกตัวอย่าง นายความสิทธิมนุษยชน นักจิตวิทยาบำบัด นักโภชนาการ

เสนอแนะการแก้ไข กรณีปัญหาการปฏิบัติงาน

ปัญหาการปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่าส่วนหนึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดมาจากปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาการรับรู้ หากมีการแก้ไขปัญหาข้างต้นได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ จะทำให้สามารถแก้ปัญหการปฏิบัติงานได้ตามมา

นอกเหนือไปจากข้างต้นยังพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานที่เป็นจุดร่วมกันของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ คือ วิกฤตศรัทธาต่อระบบราชการไทย และความแตกต่างกันระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่รัฐในด้านทัศนคติ วัฒนธรรม การลำดับความสำคัญและความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเสนอให้แก้ไขมาตรา 11 วรรคสี่⁴² และมาตรา 19 วรรคสิบ⁴³ จากเดิมที่คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนและสำนักงานส่งเสริมและดำเนินให้มีการจัดสมัชชาเยาวชน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนกลไกและกระบวนการทำงาน โดยแก้ไขเพิ่มเติมทั้งในกฎหมายดังกล่าว และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นอำนาจหน้าที่ของตำบล เทศบาล อำเภอหรือเขต จังหวัด ร่วมกับหน่วยสภาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ตนเอง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และให้คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนจัดสมัชชาใหญ่แห่งชาติแทน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยรวบรวมตัวแทนจากสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ โดยที่ประชุมสมัชชาต้องคำนึงถึง กลุ่ม LGBTQ+ บุคคลผู้มีความพิการ บุคคลชายขอบ บุคคลด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ และมีสัดส่วนผู้แทนฝ่ายวิชาการ ด้านการเมืองและภาคประชาสังคมที่หลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัย พรรคการเมือง องค์กรเอกชน กลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ

ยกตัวอย่าง การประชุมสมัชชาเยาวชนไอร์แลนด์เหนือ (The Belfast Youth Forum in Northern Ireland) มีการทำประชาพิจารณ์ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและตีพิมพ์เป็นสาธารณะ นายกเทศมนตรี Nashville, Tennessee เป็นเจ้าภาพจัดสมัชชาประจำปีร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล โดยร่วมถกเถียงในประเด็นเมือง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น กิจกรรมต่าง ๆ และความสำเร็จ

⁴² พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 มาตรา 11 วรรคสี่ “คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ทบทวนกลไกและกระบวนการทำงาน และพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ”

⁴³ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 มาตรา 19 วรรคสิบ “สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการจัดงานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ”

การประยุกต์ใช้ในฐานะสภาเด็กและเยาวชนกับการจัดการความขัดแย้งทาง การเมือง

แม้ว่าบทความวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาและเสนอทางแก้ไขประเด็นข้อจำกัดของกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ไม่สามารถหรือไม่ประสงค์เข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกกฎหมายดังกล่าวจาก พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติซึ่งเป็นประเด็นอภิปรายทางวิชาการ แต่ในทางปฏิบัติผู้ใดก็ตามที่ได้ศึกษาบทความวิจัยนี้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะสภาเด็กและเยาวชน หรือนักกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้ทันทีในด้านปัญหาการรับรู้ ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนในต่างประเทศสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างปกติและเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของสังคม เช่น การหาเสียงบนรถเลื่อนที่ประกอบเอง การเข้าไปประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากที่ทำให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะนักกิจกรรมทางการเมืองอย่างทีกล่าวไปข้างต้นว่า การปรับปรุงในรายละเอียดเล็กน้อย เช่น ตราสัญลักษณ์ วิสัยทัศน์ และอุดมคติขององค์กร บรรยากาศการทำงาน เป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการรับรู้ทั้งสิ้น นอกจากนี้สภาเด็กและเยาวชนสามารถแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้ด้วยการแสดงความคิดเห็น รณรงค์ แสดงออกทางสังคม เช่น การจัดแคมเปญเข้าชื่อเสนอแก้ไขกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ การตั้งกระทู้อภิปรายทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

ผู้วิจัยได้ย้ำเตือนถึงจุดประสงค์หลักของสภาเด็กและเยาวชนในฐานะเครื่องมือในการเป็นพื้นที่สื่อสารและมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลกระทบให้ปัญหาความขัดแย้งสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น มิใช่ลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งปกติของสังคมที่มีความแตกต่างบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม และความเสมอภาค ปัญหาที่กลุ่มความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เช่น สถาบันรัฐ พรรคการเมือง หรือบริษัทเอกชน และนิยมของคนรุ่นเก่า รับรู้เฉพาะวิธีการสื่อสาร เช่น อารมณ์โกรธ สามารถเปลี่ยนเป็นการรับรู้ถึงแก่นสารของสิ่งที่จะสื่อในพื้นที่สภาเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามเป็นไปได้เลยที่สภาเด็กและเยาวชนจะเป็นพื้นที่อันน่าสนใจต่อกลุ่มความสัมพันธ์เชิงอำนาจ กลุ่มคนรุ่นเก่า นักกิจกรรมทางการเมือง หรือแม้แต่เด็กและเยาวชน หากไม่ได้แก้ไขโครงสร้างทางกฎหมายและเศรษฐกิจที่เป็นต้นตอของปัญหาดังกล่าว ความจำเป็น เช่น

สัดส่วนเด็กและเยาวชนในคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน หรือสวัสดิการค่าเดินทาง และอาหารกลางวันเล็กน้อยเป็นสิ่งยิ่งใหญ่ที่จะเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของสภาเด็กและเยาวชนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แน่ใจว่าปัญหาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นสิ่งที่แปรผันตรงซึ่งกันและกัน

บทส่งท้าย และข้อพิจารณาในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ

กฎหมายดังกล่าวจำกัดกรอบการเสนอแนะ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายหรือไม่นั้น ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาต่าง ๆ และข้อเสนอที่ผู้วิจัยได้เสนอสามารถดำเนินงานได้ทันที โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 11 วรรคสอง และวรรคสาม⁴⁴ แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 แต่การเสนอแนะ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายยังคงบกพร่องในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ซึ่งให้อำนาจเฉพาะคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนเพียงเท่านั้นในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์เล็กน้อยเพียงใดก็ตาม กระบวนการแก้ไขกฎหมายก็เป็นกลไกที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบมากที่สุด เพราะเรื่องนโยบายสาธารณะ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ใช้ยึดโยงกับทรัพยากรต่าง ๆ กล่าวคือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรืออาคารสถานที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากรายได้รัฐบาลที่มาจากภาษีของประชาชน (Gerston, 2002: 18-19) ผู้วิจัยจึงเสนอให้การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบในการบัญญัติกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment) และสอดคล้องแนวคิดกฎหมายที่ดีกว่า (Better Regulation)⁴⁵ ซึ่งเป็นแนวคิดที่รัฐบาลภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยนำมาใช้ ในอีกทางหนึ่งเพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

⁴⁴ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 วรรคสอง “คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ เสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อคณะรัฐมนตรี” วรรคสาม “กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนา เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

⁴⁵ โปรดดูตัวอย่าง แนวคิดกฎหมายที่ดีกว่าไปใช้กระบวนการจัดทำกฎหมาย กรณีประเทศอังกฤษ Better Regulation Task Force (2003), National Audit Office (2001) or European Commission (2015)

และเข้าไปขับเคลื่อนตั้งแต่การระบุปัญหา ศึกษาทางเลือก ตัดสินใจร่วม ดำเนินงานอย่าง
เข้มข้น ตลอดจนตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยใช้วิธีการใดก็ตาม
ยกตัวอย่างการเปิดช่องทางออนไลน์รับฟังความคิดเห็น การกรอกแบบฟอร์ม การสำรวจ
เชิงรุก การออกเสียงประชามติ การจัดเวทีเสวนา และสามารถทำอย่างเป็นระบบได้โดย
อาศัยขั้นตอนการทำผลวิเคราะห์ 6 ประการ (Regulatory Division, 2008: 16)⁴⁶ ทั้งนี้
สามารถอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้เปิดโอกาสให้มี
กระบวนการจัดทำกฎหมาย ตามมาตรา 77 วรรคสอง⁴⁷ ที่เน้นกระบวนการปรึกษาหารือ
สาธารณะในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

บรรณานุกรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ข้อมูลสภาเด็กและเยาวชน, 17 มีนาคม พ.ศ. 2565. (เอกสาร
ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).

กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก
เยาวชน และครอบครัว และกรมกิจการเด็กและเยาวชน, แนวทางขับเคลื่อน
การดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ตำบล เทศบาล อำเภอ และจังหวัด
ประจำปีงบประมาณ 2564, เอกสารประกอบเพื่อเพื่อขอพิจารณาอนุมัติงบประมาณ
จากสภาเด็กและเยาวชนเขตบึงกุ่ม, 30 กันยายน 2565, หน้า 36-40.

คมชัดลึก ออนไลน์, “สรุป 10 ข้อเรียกร้องกลุ่มนักเรียนแล้ว,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน
2565, จาก <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/442574>

⁴⁶ ขั้นตอนการทำผลวิเคราะห์ทางกฎหมาย 6 ประการ “(1) การนิยามบริบททางนโยบายและวัตถุประสงค์ (2) บ่งชี้และนิยามทางเลือกที่เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ในรูปกฎระเบียบที่จะช่วยบรรลุดูวัตถุประสงค์ (3) บ่งชี้และนับจำนวนอันเกิดจากทางเลือก ยกตัวอย่าง ต้นทุน รายได้ กำไร (4) การประเมินประสิทธิภาพของแต่ละทางเลือกเพื่อพัฒนากลยุทธ์ (5) พัฒนากลไกการติดตามทางเลือกต่อพลวัตในอนาคต (6) การรับฟังความคิดเห็นร่วมกันอย่างเป็นระบบสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

⁴⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 77 วรรคสอง “ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน”

- ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์, *ทฤษฎีสิทธิขั้นพื้นฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ :วิญญูชน, 2562.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 1.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 2-3.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 8 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 9 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 3.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 4-5.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 10 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 4.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (2551, 14 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก, หน้าที่ 1.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 23 (2560, 13 มิถุนายน), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 63 ก, หน้าที่ 4.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 30 (2560, 13 มิถุนายน), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 63 ก, หน้าที่ 8.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย, *รวมบทความด้านกฎหมายดีเด่นเนื่องในวันสัญญาธรรมศักดิ์ สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์*, กรุงเทพฯ : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย, 2556.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 77 (2560, 6 เมษายน), เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้าที่ 20.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, *ด้วยกฎหมายและอุดมการณ์รวมบทยอภิปรายและบทสัมภาษณ์*,
กรุงเทพฯ: Shine Publishing House, 2558.

ศูนย์ข้อมูลนายสิทธิมนุษยชน, “สถิติเยาวชนถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกทางการเมือง
พ.ศ. 2563 – พ.ศ. 2565,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก
<https://tlhr2014.com/archives/24941>

สตีธร ธนาธิโชติ, *การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) แนวคิด
ประสบการณ์ และข้อเสนอรูปแบบสำหรับการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77
ของรัฐธรรมนูญ*, บริษัท เอ.พี.กราฟฟิคดีไซน์และการพิมพ์ :สถาบันพระปกเกล้า,
2562, หน้า 187-267.

สัมภาษณ์ จุฑาทิพย์ ศิริจันทร์, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 13 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ ชนินทร์ วงศ์ศรี, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 14 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ ภัทรพล แสงอรุณ, นักเรียนที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร,
16 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ พุฒิพงศ์ เหล่าอิทธิพานิช, นักศึกษาที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนบึงกุ่ม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 16 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ ลีนวัฒน์ ธีร์อำรงสุกัญญา, นักศึกษาที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนยานนาวา,
16 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ อัสมา แซ่อึ้ง, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
14 ตุลาคม 2565.

สัมภาษณ์ อาทิตมา คงสกุล, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 13 ตุลาคม 2565.

เอก วงศ์อนันต์, พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร, พูนศักดิ์ ไว่สำรวจ และภูมิ มูลศิลป์, ปัญหาการมีส่วนร่วม
ของเด็กและเยาวชนใน พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ
พ.ศ. 2550, *Graduate Research Conference 2014*, HMO13 (ไม่ปรากฏปีที่
พิมพ์): หน้า 2025-2028.

- Council of Europe, Y.P, Country Sheet on Youth Policy in Turkey, Strasbourg:
Council of Europe, research when 2022 from
https://www.youthpolicy.org/national/Turkey_2010_Youth_Policy_Briefing.pdf.
- iLaw Freedom, “10 ข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ใช้รัฐสภาแก้กฎหมายได้ 5 ข้อ,” สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2565, จาก <https://ilaw.or.th/node/5779>
- iLaw Freedom, “การประชุมปี 2563 พบปัญหาแห่งความเปลี่ยนแปลง: พลังก่อกำเนิดจากไหน มีพัฒนาการอย่างไร เราจะเจออะไรบ้าง,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://freedom.ilaw.or.th/node/1059>
- In Global youth council guide, (Kosovo: The National Democratic Institute, 2021).
- Inter-Parliamentary Union, Youth participation in national parliaments, research when 2022, from <https://www.ipu.org/youth2021>.
- Law of Malaysia, Youth Societies and Youth Development Act 2007 (2007, 26 July), Parliament of Malaysia, Act 668.
- Legislative Assembly of Costa Rica, General Law of the Young Person, research when 2022, from <https://cpj.go.cr/documento/ley-general-de-la-persona-joven-n-8261-y-sus-reformas/>.
- NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE, Global Youth Council Guide :Promoting of Youth Voices in Local Decision-Making, research when 2022, from <https://www.ndi.org/sites/default/files/Promoting%20Youth%20Voices%20in%20Local%20Decision-Making%2C%20Global%20Youth%20Council%20Guide.pdf>.
- National Youth Policy 2020-2024, research when 2022, from <https://cpj.go.cr/documento/politica-publica-de-la-persona-joven-2020-2024/>.
- Nikola Djakovic, Aida Bejta, Nenad Andric, Alyson Beermann, Victoria Welborn, Kristen

- Pudar, Gazela, Leena Suurpää, Howard Williamson, Manfred Zentner, Youth Policy in Belgium 2012. Strasbourg: Council of Europe Publishing, research when 2022, from <https://rm.coe.int/16807023f1>
- Pudar, Gazela, Leena Suurpää, Howard Williamson, Manfred Zentner, Youth Policy in Belgium 2012, Strasbourg: Council of Europe Publishing, research when 2022, from <https://rm.coe.int/16807023f1>.
- Sample, Rachel Mims, Whitney Pfeifer, Tamar Eisen, and Ferdaouis Bagga, “Case study Kosovo”
- Statistical year book of the Republic of Kosovo 2020, research when 2022, from <https://ask.rks-gov.net/media/5641/vjetari-2020-final-per-web-ang.pdf>.
- United Nations, World Youth Report 2020, research when 2022, from <https://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2020/07/2020-World-Youth-Report-FULL-FINAL.pdf>.
- workpointTODAY, “สรุป เยาวชนปลดแอก เรียกร้องตามรัฐบาลยุบสภา หยุดคุกคามประชาชน ร่างรัฐธรรมนูญใหม่,” สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, จาก <https://workpointtoday.com/free-youth/>